

Helsingin kaupunki
Ympäristökeskus

Toimintakertomus 2010

Toimintakertomus 2010 on ilmestynyt vain verkkoversiona:
www.hel2.fi/ymk/vk2010

Ulkoasun suunnittelu ja toteutus:
Leena Junnila, Vesa Kattilakoski

Tekstin ja kuvien toimitus:
Leena Junnila

ISBN 978-952-223-965-5

Helsingin kaupungin ympäristökeskus
PL 500, 00099 Helsingin kaupunki
Käyntiosoite: Helsinginkatu 24
puh. * (09) 310 1635

ymk@hel.fi
etunimi.sukunimi@hel.fi
www.hel.fi/ymk

SISÄLLYSLUETTELO

Ympäristöjohtajan katsaus	5
Miljödirektörens översikt 2010	6
Director General's Review 2010	8
Toiminta-ajatus, visio ja arvot	10
Organisaatio	10
Johtoryhmä	10
Ympäristölautakunta	10
Ympäristökeskuksen vuosi 2010	11
Miljöcentralens år 2010	13
Environment centre in 2010	15
Tavoitteet	16
Sitovat toiminnalliset tavoitteet	16
Muut toiminnalliset tavoitteet	17
Ympäristökeskuksen omat ympäristötavoitteet.....	17
Tehtävämme	18
Asumisterveys.....	18
Kosteus- ja homevauriot	18
Elintarvikkeet, liikehuoneistot ja tupakkavalvonta	18
Elintarvikehuoneistot.....	18
Elintarvikevalvonta	19
Ruokamyrkytykset	19
Talousvesi	20
Hygieniahuoneistot	20
Tupakkalain valvonta	20
Eläinten hyvinvointi ja terveys.....	20
Eläinlääkintähuolto.....	20
Löytöeläimet	20
Eläinsuojelutarkastukset	21
Eläintaudit.....	21
Eläinten vienti ja tuonti	21
Ilma ja ilmasto	21
Teollisuuden ilmansuojelu.....	21
Savuhaitat.....	22
Vähäpäästöiset ajoneuvot.....	22
Katupöly.....	22
Ilmanlaadun varautumissuunnitelma	23
Typpidioksidi	23
Ilmastonmuutoksen hillintä.....	23
Liikenteen ympäristövaikutukset	24
Ilmastoinfo	24
Luonto ja luonnoneläimet	25
Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	25
Luonnonsuojelualueet.....	25
Vanhankaupunginlahti	25

Haltiala.....	26
Vuosaari	26
Kaupunkieläintutkimukset	26
Vedet.....	26
Helsingin merialue ja jätevedet	26
Itämerihaaste	27
Purot.....	28
Vesiensuojelu	28
Uimarantavedet	29
Uima-allasvedet	29
Melu	29
Meluntorjunnan suunnitelmat ja meluselvitykset	29
Alueidenkäytön ympäristövaikutukset	30
Meluilmoitukset.....	30
Rakentaminen.....	30
Tapahtumat	31
Ravintolamelu	31
Pilaantunut maaperä, jätteet ja kemikaalit	31
Hakemukset, päätökset, lausunnot ja tarkastukset	31
Maaperän kunnostushankkeet	32
Maamassojen hyödyntäminen	32
Pilaantuneiden maiden välivarastointi	32
Rekisteri pilaantuneista maista	32
Jätteet.....	33
Kemikaalit.....	33
Kuluttajaturvallisuus	34
Ympäristöjohtaminen, -ohjelmat ja raportointi.....	34
Kaupungin ympäristöpolitiikka.....	34
Kaupungin ympäristöraportti	35
Virastojen ympäristöjohtaminen	35
Yritysten neuvonta ja ohjaus ympäristöjohtamisessa	35
Hankintojen ympäristövaikutukset.....	36
Ympäristötieto ja -vastuullisuus	36
Ympäristötilasto ja luontotietojärjestelmä	36
Harakan luontokeskus (Harakka).....	36
Luontokoulut	37
Saariseikkailut.....	38
Luontoretket.....	38
Kurssit ja leirit	38
Näyttelyt ja yleisötapahtumat	38
Ympäristökasvatuksen yhteistyö- ja kehittämishankkeet.....	39
Ekotukitoiminta	39
Vuorovaikutus.....	40
Neuvonta.....	40
Näyttelyt	40
Helsingin ympäristöpalkinto	40
Viestintä	41
Asiakaskysely ympäristökeskuksen palvelusta	41
Kansainväliset verkostot.....	42
Vuosi 2010 lukuina.....	43
Talous ja tuottavuus	43

Tunnusluvut	43
Vuoden 2010 talousarvion toteutuminen	44
Toiminta tilastoina	45
Ympäristökeskuksen henkilöstö 2006–2010	45
Elintarvikevalvonnan kohteet, tarkastukset ja huomautukset.....	45
Ympäristövalvonta	46
Ympäristönsuojelu- ja tutkimus	47
Asiakaspalvelun ja viestintäpalvelujen tuotteet 2006–2010	48
Ympäristökeskuksen julkaisut 2010.....	48
Tiedotteet 2010	49
Kampanjat ja tapahtumat.....	51
Vierailijat.....	51

YMPÄRISTÖJOHTAJAN KATSAUS

Ympäristökeskuksen toimintakenttä on hyvin monimuotoinen ja laaja, kuten käsillä olevasta toimintakertomuksesta hyvin ilmenee. Virastoa tuntematon helposti ajattelee, että toiminta on lähinnä ympäristön- ja luonnonsuojelua. Itse asiassa keskuksen volyymiltään merkittävin toimiala on elintarvikevalvonta. Viraston ydinprosesseista ympäristön – mukaan lukien elintarvikkeet, juomavesi, uimavesi, asunnot, koulut, vanhainkodit, kemikaalit, tupakka, tuoteturvallisuus, kotieläimet jne. – valvontatehtävät työllistävät valtaosan keskuksen työntekijöistä. Toiminta on pitkälti erityislaeissa säädeltyä kunnan perustehtävää.

Valvonnasta on osuvasti sanottu, että kun asiat on hoidettu hyvin, se jää helposti huomaamatta. Valvonta ei nouse otsikoihin samalla tavalla kuin esimerkiksi ilmasto- ja energiakysymykset, meren pilaantuminen, ilman saasteet ja luonnonsuojelukiistat. Valvonta on kaupunkilaisten terveyden ja turvallisuuden kannalta välttämätöntä perustyötä, samalla tavoin kuin palo- ja pelastustoimi tai terveydenhuolto.

Suhtautumisessa valvontatyöhön esiintyy aika ajoin selviä ylilyöntejä ja kielteisyyttä, joka kohdistuu työtä tekeviin tarkastajiin. Erityisesti elintarvikevalvonta on joutunut välillä melkoiseen ryöpytykseen. Tällöin unohtuu helposti se, että toiminta perustuu lakeihin ja asetuksiin, ja jos säädöksiin halutaan muutoksia, on osoite jossain muualla kuin Helsinginkadulla. On tietysti totta, että yksityiskohdissa joudutaan soveltamaan ja ottamaan huomioon paikalliset olosuhteet. Tällöinkin keskeisenä ohjenuorana on eri toimijoiden tasapuolinen kohtelu. On myös tärkeää, että valtakunnallisesti käytännöt ovat yhtenäisiä. Siksi on hyvä, että Elintarviketurvallisuusvirasto on julkaissut yhtenäiset ulkomyyntiä koskevat ohjeet, jotka otettiin myös Helsingissä käyttöön. Samalla kumottiin aikaisemmin käytössä olleet paikalliset, lautakunnan hyväksymät ohjeet.

Valvontatyötä on jouduttu aiemmin tekemään puutteellisin resurssein, niin päättyneenäkin vuonna. Lupien ja ilmoitusten käsittely vei vuonna 2010 pääosan resursseista. Suunnitelmallisia maksullisia elintarvikevalvontatarkastuksia tehtiin 1437 kpl, kun tavoite oli 1800. Lähes 300 epäiltyä ruokamyrkytystä tutkittiin, lisäystä edelliseen vuoteen oli 28 %. Todettuja epidemioita oli 15 ja sairastuneita henkilöitä 232.

Muilla valvonnan sektoreilla työllistivät edelleen asuntojen ja koulujen home- ja kosteusvauriot ja tupakansavusta aiheutuneet haitat. Helsingin hallinto-oikeus kumosi kaksi ympäristölautakunnan parveketupakointikieltoa koskevaa päätöstä. Tapausten käsittely jatkuu korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Tupakkalain tarkoittamiin valvontakohteisiin tehtiin 480 tarkastusta.

Oman lukunsa valvontatyössä muodostaa meluntorjunta erilaisten rakennustöiden ja tapahtumien yhteydessä. Erityisesti konsertit, joiden kestoa halutaan jatkaa myöhään yöhön, ovat valvonnan kannalta ongelmallisia silloin, kun lähiympäristössä on helposti häiriintyviä kohteita. Tiivis ja oikea-aikainen yhteistyö eri osapuolten kanssa auttaa useimmiten löytämään ratkaisun, joka on tyydyttävä, tai ainakin siedettävä, ja joka mahdollistaa kaupungin edelleen kehittämisen elävänä ja kiinnostavana. Tässäkin valvonnan kannalta keskeinen arvo on toimijoiden tasapuolinen kohtelu.

Helsingissä on melkoisen hyvin toimiva jätehuolto. Tämä ei kuitenkaan koske roskaantumista, joka on erityisen vaikea ongelma erityisesti massatapahtumien yhteydessä, ja toisaalta myös luonnossa, jota jotkut tahot haluavat käyttää helppona jätehuoltoratkaisuna. Päävastuuhun roskaantumisen torjunnassa on rakennusvirastolla, mutta myös ympäristökeskuksen viranomaistoimia tarvitaan. Roskaantumista koskevien toimenpidepyyntöjen määrä kasvoi edellisestä vuodesta 30 %. Lisäys johtui osin luvattomasta leiriytymisestä.

Ympäristökeskuksella on oma strategia, joka pohjautuu kaupungin strategiaohjelmaan. Siinä nousevat esiin ympäristönsuojelun suuret kysymykset: ilmastonmuutoksen ehkäisy ja siihen sopeutuminen, Itämeren suojelu ja liikenteen ympäristöhaittojen torjunta. Myös ympäristöjohtamisen kehittäminen koko kaupunkikonsernissa on keskeisellä sijalla unohtamatta luonnonsuojelua, jonka suurimmat kehittämishankkeet seudullisesti ovat Sipoonkorven kansallispuiston perustaminen ja Nuuksion edelleen kehittäminen. Voidaan todeta, että kaikissa keskeisissä strategisissa hankkeis-

sa on vuoden aikana tapahtunut myönteistä kehitystä. Kaupungin nopeasti heikentynyt talous tosin varjostaa monien hankkeiden tulevaisuutta tällä hetkellä.

Kaupungin strategiaohjelman mukaisesti yhtenä toiminnan painopisteenä oli ilmastonmuutoksen ehkäiseminen. Kun kaupunki on sitoutunut vähentämään paitsi omia päästöjään, myös vaikuttamaan kaupungin alueella syntyviin muiden toimijoiden päästöihin toimivaltansa puitteissa, on eräs keskeinen vaikutuskeino energia- ja ilmastoneuvonnan tehostaminen. Kaupunkilaisten ja pk-yritysten neuvontapiste, Ilmastoinfo, aloitti toimintansa lokakuussa 2010. Ilmastoinfo auttaa kaupunkilaisia pienentämään hiilijalanjälkeään kokoamalla tietoa ja jakamalla sitä asiakkaille yhden luukun kautta. Ilmastoinfo järjestää myös tapahtumia yhteistyössä taustahojen – Helsingin energia, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY, Helsingin seudun liikenne HSL, rakennusvirasto, rakennusvalvontavirasto sekä Vantaan ja Espoon kaupungit – kanssa.

Toinen merkittävä strategiaohjelmaa toteuttava päätös oli ympäristövyöhykkeen perustaminen ja siihen liitetty pysäköintietuuden myöntäminen vähäpäästöisille autoille. Kaupunki jatkoi myös suuren menestyksen saanutta Itämerihaastekampanjaa, jonka toiminta laajeni EU-rahoitteisen hankkeen myötä Viroon ja Latviaan. Haasteen vastaanottaneita tahoja oli vuoden lopussa jo yli 170, joista puolet oli tehnyt oman toimenpideohjelman. Helsingin yliopistoon kaupungin lahjoitusvaroin perustettu Itämeren suojelun ekonomian professori täytettiin ja uusi professori astui virkaan 1.1.2011.

Ympäristökeskus selvisi päättyneestä vuodesta siis varsin tyydyttävästi. Talous pysyi edellisten vuosien tapaan kunnossa huolimatta kiristyneistä menoraameista ja kasvaneista tulotavoitteista. Vastuullinen menokuri ja priorisointi auttavat jatkossakin pysymään talousarvion raameissa. Ympäristöasioiden hoito, jos mikä, on hallintokuntarajat ylittävää yhteistyötä. Tässä suhteessa tilanne Helsinki-konsernissa on viimeisen 20 vuoden aikana edistynyt merkittävästi. Useassa hallintokunnassa ympäristöasioita hoitavat nykyisin alan ammattilaiset. Myös virastojen johto on pääosin hyvin sitoutunut kehittämään ympäristöjohtamista virastossaan. Siitä kiitos kaikille yhteistyökumppaneille.

Pekka Kansanen

MILJÖDIREKTÖRENS ÖVERSIKT 2010

Miljöcentralens verksamhetsfält är mycket mångfasetterat och omfattande såsom det väl framgår av denna verksamhetsberättelse. Den som inte känner till ämbetsverket tänker lätt att verksamheten närmast handlar om miljö- och naturskydd. I själva verket är det livsmedelstillsynen som till sin volym är det mest betydelsefulla verksamhetsområdet för centralen. Bland ämbetsverkets kärnprocesser – inklusive livsmedel, dricksvatten, badvatten, bostäder, skolor, ålderdomshem, kemikalier, tobak, produktsäkerhet, husdjur osv. – sysselsätter miljötillsynsarbetet merparten av centralens anställda. Verksamheten hör i hög grad till kommunens grundläggande uppgifter som regleras i speciallagstiftning.

Om tillsyn har man träffande sagt att när ärenden är väl skötta undgås den lätt. Tillsyn får inte rubriker på samma sätt som till exempel klimat- och energifrågor, förorening av havet, luftföroreningar och tvister kring naturskydd. Tillsyn är med tanke på stadsbornas hälsa och säkerhet ett nödvändigt basarbete, på samma sätt som brand- och räddningsväsendet eller hälso- och sjukvården. I inställningarna till tillsyn förekommer då och då klara överdrifter och negativa aspekter som riktas mot arbetande inspektörer. Särskilt livsmedelstillsynen har emellanåt fått en hel del uppläxningar. Då glöms det lätt bort att verksamheten baserar sig på lagar och förordningar, och om man vill ha ändringar i bestämmelserna, är adressen en annan än på Helsingforsgatan. Det är säkert sant att i fråga om detaljer måste man tillämpa och ta hänsyn till de lokala omständigheterna. Också då är det centrala rättesnöret ett jämlikt bemötande av de olika aktörerna. Det är också viktigt att förfaringssätten på riksnivå är enhetliga. Därför är det bra att Livsmedelssäkerhetsverket har publicerat enhetliga anvisningar gällande utomhusförsäljning. Anvisningarna togs i bruk också i Helsingfors.

På samma gång upphävdes de lokala anvisningarna som godkänts av nämnden och som tidigare hade varit i bruk.

Man har tidigare fått utföra tillsynsarbete med otillräckliga resurser, och så var också fallet under det gångna året. Hanteringen av tillstånd och anmälningar tog merparten av resurserna år 2010. Antalet planmässiga avgiftsbelagda livsmedeltillsynsinspektioner var 1 437 stycken, när målet var 1 800. Närmare 300 misstänkta matförgiftningar undersöktes, vilket utgjorde en ökning på 28 % jämfört med året innan. Antalet konstaterade epidemier var 15 och insjukna personer 232. I övriga sektorer inom övervakning sysselsatte fortfarande mögel- och fuktskador och problem orsakade av tobaksrök. Helsingfors förvaltningsdomstol upphävde miljönämndens två förbud mot balkongrökning. Behandling av fallen fortsätter i högsta förvaltningsdomstolen. På tillsynsmålen som avses i tobakslagen gjordes 480 inspektioner.

Ett kapitel för sig inom tillsynsarbetet är bullerbekämpning i samband med olika byggarbeten och evenemang. Särskilt konserter vars längd man vill förlänga sent till natten är ur tillsynssynpunkt problematiska om det finns lättstörda objekt i närheten. Intensivt samarbete i rätt tid med olika parter bidrar oftast till att hitta en lösning som är tillfredsställande eller åtminstone dräglig, och som möjliggör att staden utvecklas vidare som livlig och intressant. Det centrala värdet med tanke på tillsyn är i också detta ett jämlikt bemötande av de olika aktörerna.

I Helsingfors finns det en relativt välfungerande avfallshantering. Detta gäller dock inte nedskräpning som är ett särskilt svårt problem speciellt i samband med massevenemang, och å andra sidan i naturen, som en del vill använda som en lätt lösning för omhändertagande av avfall. Det huvudsakliga ansvaret för nedskräpning har byggnadskontoret men man behöver också miljöcentralens myndighetsåtgärder. Antalet begäran om ingripande beträffande nedskräpning steg med 30 procent från föregående år. Ökningen berodde dels på olovlig camping.

Miljöcentralen har en egen strategi som baserar sig på stadens strategiprogram. I den lyfter man fram stora frågor inom miljöskyddet: förebyggande av klimatförändring och anpassning till den, skydd av Östersjön och avvärjande av miljöolägenheterna från trafiken. Även utveckling av miljöledning i hela stadskoncernen har en central ställning utan att glömma naturskydd, vars största utvecklingsprojekt regionalt är grundande av Sibbo storskogs nationalpark och vidareutveckling av Noux. Man kan konstatera att det har skett en positiv utveckling under året i alla centrala strategiska projekt. Stadens snabbt försämrade ekonomi kastar emellertid en skugga över framtiden för många projekt för tillfället.

Enligt stadens strategiprogram utgjorde förebyggande av klimatförändringen en av verksamhetens tyngdpunkter. När staden har åtagit sig att förutom minska sina egna utsläpp också påverka andra aktörers utsläpp på området inom ramen för sina befogenheter, är effektiviseringen av energi- och klimatrådgivning ett av de centrala påverkningssätten. Klimatinfo, informationsdisken för stadsborna samt små och medelstora företag, påbörjade sin verksamhet i oktober 2010. Klimatinfo hjälper stadsborna att minska sitt kolfotavtryck genom att samla kunskap och dela ut den till kunderna på ett och samma ställe. Klimatinfo arrangerar också evenemang i samarbete med bakgrundsaktörerna Helsingfors Energi, Helsingforsregionens miljötjänster HRM, Helsingforsregionens trafik HRT, byggnadskontoret, byggnadstillsynsverket samt städerna Vanda och Esbo.

Ett annat viktigt beslut som förverkligar strategiprogrammet var inrättandet av miljözonen och beviljandet av parkeringsförmån för lågemissionsbilar i anslutning till zonen. Staden fortsatte även den framgångsrika utmaningskampanjen för att förbättra Östersjön, vars verksamhet i och med EU-finansiering utvidgades till Estland och Lettland. I slutet av året hade redan 170 antagit utmaningen och av dessa hade hälften utarbetat sitt eget åtgärdsprogram. Den med Helsingfors stads donationsmedel finansierade professuren i ekonomi med inriktning på skydd av Östersjön tillsattes vid Helsingfors universitet och den nya professorn tillträdde tjänsten 1.1.2011.

Miljöcentralen klarade alltså det gångna året ganska bra. Ekonomin förblev såsom under tidigare år på god nivå trots stramare utgiftsramar och högre inkomstmålsättningar. Med en ansvarsfull återhållsamhet med utgifterna och prioritering kan man också i fortsättningen lättare ligga kvar inom ramen för budgeten.

Skötseln av miljöfrågor, om något, är ett samarbete som överskrider förvaltningssektorerna. I detta avseende har situationen i Helsingforskoncernen förbättrats avsevärt under de senaste 20 åren. I många förvaltningar sköts miljöfrågorna nuförtiden av professionella i branschen. Även ledningen i verken har i huvudsak förbundit sig att utveckla miljöledningen i sitt verk. Jag tackar alla våra samarbetspartner för det.

Pekka Kansanen

DIRECTOR GENERAL'S REVIEW 2010

As the annual report clearly indicates, the Environment Centre operates in a highly varied and extensive field. Those unfamiliar with the department may easily think that its activities mainly have to do with environmental protection and nature preservation. As a matter of fact, the centre's most significant field in terms of volume is food control. As regards the department's core processes, most of the centre's employees are occupied with tasks related to environmental monitoring – including food, drinking water, swimming water, housing, schools, homes for the elderly, chemicals, tobacco, product safety, domestic animals, etc. Most of the operations are basic municipal tasks regulated by special laws.

Of monitoring, it has been aptly said that when things have been handled well, you barely notice it. Environmental monitoring does not make the headlines like, say, climate and energy issues, sea and air pollution or conservation disputes. Monitoring is basic work essential for the health and safety of citizens in the same way as fire and rescue services or health care.

Attitudes towards monitoring work are at times quite negative, and inspectors doing their work can be treated inappropriately. In particular, food control has occasionally been the subject of harsh criticism. In cases like this, people easily forget that our operations are based on laws and regulations, and if you want to change these, Helsinginkatu is not the right address. It is of course true that where details are concerned, we need to apply the rules and take into account local conditions. Even then, the central guideline is equal treatment of different parties. It is also important to have nationally consistent practices. For this reason, it is a good thing that the Finnish Food Safety Authority published standardised instructions for outdoor sales, which were also implemented in Helsinki. At the same time, the earlier, local instructions approved by the committee were abolished.

The resources for monitoring work have been insufficient before, and this was the case last year as well. In 2010, most of the resources were taken up by the processing of permits and notifications. There were 1,437 planned food control inspections, whereas the target was 1,800. In addition, 300 suspected food poisonings were inspected, a 28% increase from the previous year. A total of 15 epidemics were discovered, with 232 affected people.

In other monitoring sectors, we were still kept busy by mould and moisture damage in homes and schools as well as problems caused by cigarette smoke. Helsinki Administrative Court overruled two decisions made by the Environment Committee concerning the balcony smoking ban. The handling of the cases will continue in the Supreme Administrative Court. A total of 480 inspections were made at objects of monitoring as specified in the Tobacco Act.

Another challenge for monitoring is noise control in connection with construction work and various events. Concerts extending into the night are particularly problematic for monitoring when there are easily disturbed sites in the vicinity. Close and well-timed co-operation with various parties usually helps in finding a satisfactory or at least tolerable solution that enables the further development of a living and interesting city. Equal treatment of the parties is a central value for monitoring here as well.

Helsinki has an excellent waste management system. However, this does not apply to littering, which is a particularly difficult problem in connection with mass events and also in nature, which

some people want to use as an easy waste management solution. Although the main responsibility for litter prevention lies with the Public Works Department, the Environment Centre's official activities are also needed. The number of procedure requests concerning littering increased by 30% from the previous year. The increase was partially due to illegal camping.

The Environment Centre has its own strategy, which is based on the city's strategic programme. The strategy emphasises the big questions in environmental protection: prevention of and adaptation to climate change, protection of the Baltic Sea and prevention of the environmental effects of traffic. Another priority is environmental management development in the entire City of Helsinki Group – not forgetting nature conservation, where the largest regional development projects are the establishment of Sipoonkorpi National Park and the further development of Nuuksio. It can be stated that there was positive development in all central strategic projects during the year. However, the future of several projects is currently overshadowed by the rapid decrease in the city's economy.

In accordance with the city's strategic programme, one of the operational focus points was climate change prevention. When the city is committed to both cutting its own emissions and exercising its authority to have an effect on the emissions generated by other parties in the city area, one of the main means of influence is to improve the efficiency of guidance on energy and climate issues. Ilmastoinfo, the climate information service for city residents and SMEs, began operations in October 2010. Ilmastoinfo helps city residents reduce their carbon footprint by compiling information and distributing it to customers as a one-stop service. Ilmastoinfo also organises events in co-operation with its background institutions – Helsingin Energia, HSY Helsinki Region Environmental Services Authority, HSL Helsinki Regional Transport Authority, Public Works Department, Building Inspection Office and the cities of Vantaa and Espoo.

Another significant decision in line with the strategic programme was the establishment of the environmental zone and the related parking benefits for low-emission vehicles. The city also continued the successful Baltic Sea Challenge campaign, which was extended to Estonia and Latvia through an EU-funded project. By the end of the year, more than 170 parties had accepted the challenge, half of which had drawn up their action plan. The professorship in the Economics of Baltic Sea Protection, established at the University of Helsinki through a donation from the city, was filled and the new professor started work on 1 January 2011.

All in all, the Environment Centre managed quite well last year. The economy remained healthy like in the previous years despite the tighter expenditure frameworks and increased profit objectives. Disciplined expenses and prioritisation will continue to help us remain within the budget. The management of environmental issues, if anything, is co-operation exceeding administrative limits. In this respect, the situation in the City of Helsinki Group has improved significantly during the last 20 years. In several administrative bodies, environmental issues are now handled by professionals in the field. Members of management of the departments are also highly committed to developing environmental management in each department. I would like to thank all our partners for their work.

Pekka Kansanen

TOIMINTA-AJATUS, VISIO JA ARVOT

Toiminta-ajatus

- Ohjaamme ja motivoimme kaupunkilaisia ja yrityksiä ympäristövastuulliseen toimintaan.
- Huolehdimme asuinympäristöstä, elintarvikkeiden turvallisuudesta sekä lemmikki- ja hyötyeläinten hyvinvoinnista.
- Edistämme ympäristön ja luonnon huomioon ottamista päätöksenteossa.
- Ehkäisemme valvonta- ja asiantuntijavirastona ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Tuotamme ja välitämme tietoa ympäristöstä.

Visio 2011

- Elinympäristön tila on parantunut Helsingissä.
- Olemme keskeinen asiantuntija parhaiden ympäristöratkaisujen löytämisessä ja elintarvike-turvallisuuden edistämisessä.
- Joutuisa ja laadukas palvelumme on tunnettua.
- Ympäristökeskus on vetovoimainen työpaikka.

Ympäristökeskuksen arvot

- Terveellinen ja ekologisesti kestävä ympäristö
- Asiakkaiden ja toistemme arvostaminen
- Asiantuntemus, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus
- Motivoitunut henkilöstö

ORGANISAATIO

Ympäristökeskus kuuluu rakennus- ja ympäristötoimen apulaiskaupunginjohtajan toimialaan. Vuonna 2010 apulaiskaupunginjohtajana toimi Pekka Sauri.

Johtoryhmä

ympäristöjohtaja Pekka Kansanen
ympäristövalvontapäällikkö Pertti Forss
ympäristöterveyspäällikkö Antti Pönkä
ympäristötutkimuspäällikkö Päivi Kippo-Edlund
hallintopäällikkö Jorma Nurro
johtava ympäristöneuvoja Johanna Joutsiniemi

Henkilöstön edustajat

Olavi Lyly, ympäristötarkastaja
Teo Ilomäki, terveystarkastaja

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Ympäristölautakunta kokoontui 18 kertaa ja teki 450 päätöstä.

Ympäristölautakunta retkeili Sipoosta liitettyllä alueella toukokuussa. Elokuussa lautakunta tutustui Helsingin vesialueiden tilaan ja Vuosaaren sataman seutuun vesiretken merkeissä ennen syys-

kauden toista kokousta, joka pidettiin Harakan luontokeskuksessa. Marraskuussa kaupungintalolla järjestettiin Suomalaiset Itämeri-toimijat -seminaari, johon osallistui lautakunnan jäseniä.

Ympäristölautakunnan kokoonpano 2010

Jäsen

pj. Lea Saukkonen Kok.
Johanna Haapala Kok.
Juha Peltonen Kok.
vpj. Kati Vierikko Vihreät
Timo Pyhälä Vihreät
Irma Marttila SDP
Tapani Salonen SDP
Anne Kettunen Kesk.
Lauri Alhojärvi SKP

Varajäsen

Timo Korpela
Paula Kylä-Harakka
Jorma Karlstedt
Saara Ilkka
Petri Suninmäki
Romeo Pulli
Saija Kalenius
Antero Alku
Marjaliisa Siira

Kaupunginhallituksen edustajat

Jan D. Oker-Blom
Mika Ebeling

Lautakunnan sihteeri Pirjo Moberg

YMPÄRISTÖKESKUKSEN VUOSI 2010

Kaupunkilaisille suunnattu Ilmastoinfo aloitti toimintansa

Kaupunkilaisten ja pk-yritysten neuvontaan suunnattu Ilmastoinfo aloitti toimintansa lokakuussa Sanomatalossa. Ilmastoinfo auttaa kaupunkilaisia pienentämään hiilijalanjälkeään kokoamalla tietoa ja jakamalla sitä asiakkaille ”yhden luukun kautta”. Ilmastoinfo järjestää myös tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Ilmastoinfon avajaispäivänä käynnistettiin Tonni Vetoa -kampanja Narinkkatorilla. Kampanjassa kaupunkilaiset sitoutuvat pudottamaan hiilidioksidipäästöjään tuhannella kilolla vuodessa.

Ympäristökeskus osaksi Viikin ympäristöklusteria

Vuonna 2006 käynnistynyt projekti ympäristökeskuksen toimintojen siirtymiseksi Viikkiin konkretisoitui kertomusvuoden aikana. Arkkitehti Kimmo Kuismasen suunnitteleman uudisrakennuksen rakentaminen käynnistyi maaliskuussa. Hankkeen toteuttaa kaupungin ja Helsingin yliopiston perustama kiinteistöyhtiö.

Viikinkaari 2:ssa sijaitsevan, viisikerroksisen rakennuksen kokonaiskerrosala on 6362 m² ja tilavuus 29 480 m³. Ympäristökeskuksen käyttöön tulevat rakennuksen 3. ja 5. kerros sekä sen lisäksi pääosa 1. kerroksen tiloista. Rakennuksen energiatehokkuudelle on asetettu kunnianhimoiset tavoitteet, joihin pyritään erilaisilla teknisillä ratkaisuilla ja käytönaikaisen energiakulutuksen hallinnalla. Rakennus valmistuu kesällä 2011.

Elintarvikevalvontaa suunnattiin riskiperusteisesti

Elintarvikevalvonnassa tarkastuksia ja näytteenottoa suunnattiin sellaisiin huoneistoihin, joissa käsitellään helposti pilaantuvia elintarvikkeita. Tarkastuksia tehtiin 2862 ja mikrobiologisia elintarvikenäytteitä otettiin 2979.

Pääkaupunkiseudun kuntien kanssa toteutettiin tuoreen kalan laatua ja merkintöjä koskeva projekti, joka johti valtakunnallisiin toimenpiteisiin.

Ruokamyrkytyspäilyjen määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Ruokamyrkytys epidemioita ja yksittäisiä epäilyjä selvitettiin yhteensä 288, joista isoja, yli viiden hengen epidemioita oli 15. Uutena havaintona oli, että raa'at punajuuret voivat aiheuttaa epidemioita.

Talousvesi laadukasta, eniten meluhaittoja aiheuttivat ravintolat

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) vesihuollon Helsinkiin toimittaman talousveden laatua valvottiin 468 valvontanäytteellä. Vesi täytti hyvälle talousvedelle asetetut laatuvaatimukset.

Elintarvikehuoneistoista asuinhuoneistoihin aiheutuvia melu- ja hajuhaittoja koskevia yhteydenottoja tuli 45. Eniten meluhaittoja aiheuttivat ravintolat.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupia käsiteltiin 203. Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin vähittäismyyntipaikkoihin, sekä kohteisiin joihin on rakennettu erillinen tupakointitila, yhteensä 480.

Kuluttajaturvallisuustarkastuksia tehtiin 147, jolloin mm. kiipeilykeskusten, uima-allastilojen, keskeisimpien leikkialueiden sekä kaikkien Helsingin uimarantojen turvallisuus tarkastettiin.

Vuoden aikana tehtiin 307 eläinsuojelutarkastusta, joista 59 %:ssa annettiin eläimen hoitoa koskevia määräyksiä tai ryhdyttiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Uimavesien laatu oli hyvä

Helsingin uimarannoilta otettiin 162 uimarantavesinäytettä. Vesi oli hyvälaatuista ja sinilevien määrä pysyi normaalilla tasolla poikkeuksellisen lämpimästä kesästä huolimatta. Helsingin merialueilla-kin havaittiin sinilevien pintaesiintymiä vain satunnaisesti.

Uimahallien ja muiden yleisten uima-altaiden veden laatua valvottiin säännöllisellä näytteenotolla (976 näytettä) sekä tarkastuksilla (38). Allasveden mikrobiologinen, fysikaalinen ja kemiallinen laatu oli yleisesti ottaen hyvä.

Maaperää kunnostettiin 67 alueella

Paikallista valvontaa toteutetaan lautakunnan hyväksymien valvontasuunnitelmien mukaisesti. Kokonaisuutena arvioiden suunnitelmallista valvontaa kyettiin toteuttamaan tyydyttävästi, kun tavoitteesta, 726 tarkastusta, saavutettiin 89 % (645 kpl).

Pilaantunutta maaperää kunnostettiin yhteensä 67 alueella. Maaperää puhdistettiin 18:ssa asuinikäyttöön muuttuvassa kohteessa, 19 teollisuus- ja toimistokohteessa sekä 30 katu- tai puistoalueella. Pilaantuneita maita poistettiin noin 300 000 tonnia.

Koulujen ja päivähoitotilojen sisäilmaongelmat työllistivät

Asunnontarkastuksen toimenpidepyyntöjen määrä kasvoi hieman edellisvuodesta (447 uutta tapausta). Asumisterveyteen liittyvien toimenpidepyyntöjen jonotus- ja käsittelyaikoja kyettiin merkittävästi lyhentämään, mikä paransi asukkaiden palvelutasoa.

Uusia kouluja ja etenkin päiväkoteja koskevien ilmoitusten ja lausuntopyyntöjen määrä oli selvästi edellisvuosia suurempi: kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli noin 50 %. Tästä johtuen valvontasuunnitelman mukaisten tarkastusten määrä jäi suunniteltua pienemmäksi.

Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin 33, joka on hieman yli puolet tavoitteesta. Kaupungin sisäilmaryhmän toiminnan puitteissa tehty yhteistyö kaupungin eri hallintokuntien sisäilma-asiantuntijoiden kanssa tiivistyi entisestään. Tämä auttoi etenkin kouluissa ja päiväkodeissa varsin yleisesti esiintyvien sisäilmaongelmien ratkaisemisessa.

Meluavaa toimintaa yhä enemmän

Meluntorjunnassa tehostettiin yhteydenpitoa toiminnanharjoittajiin tavoitteena saada ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaiset ilmoitukset vireille lain edellyttämässä ajassa. Ilmoituksia tuli vireille selvästi enemmän kuin vuonna 2009.

Vesiensuojelussa jatkettiin syksyyn saakka vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolella sijaitsevien kiinteistöjen jätevesidokumentaation ja -järjestelmien tarkastamista. Vuoden lopussa työ vaikeutui, kun epävarmuus tulevista säädosmuutoksista kasvoi.

Ilmansuojelussa toiminta keskittyi pieniin paikallisiin päästölähteisiin, kun asuinkiinteistöjen lämmityksestä aiheutuviin savuhaittoihin jouduttiin puuttumaan.

Jätehuollossa tehtiin tarkastuksia eri teollisuusalueiden yrityksiin. Roskaantumistapaukset työllistivät myös 131 tapauksella, kun niitä vuotta aiemmin oli ollut 90.

MILJÖCENTRALENS ÅR 2010

Klimatinfo som riktas till stadsborna inledde sin verksamhet

Klimatinfo för rådgivning till stadsborna samt små och medelstora företag inledde sin verksamhet i Sanomahuset i oktober. Klimatinfo hjälper stadsborna att minska sitt kolfotavtryck genom att samla kunskap och dela ut den till kunderna på ett och samma ställe. Klimatinfo arrangerar också evenemang i samarbete med andra aktörer.

Under öppningsdagen av Klimatinfo startades kampanjen Slå vad om tusen på Narinkens torg. I kampanjen förbinder stadsborna sig att minska sina koldioxidutsläpp med tusen kilo på ett år.

Miljöcentralen till en del av Viks miljökluster

Projektet som startades år 2006 för att förflytta miljöcentralens verksamhet till Vik konkretiserades under verksamhetsåret. Byggandet av nybygget, som ritats av arkitekt Kimmo Kuismanen, startade i mars. Projektet genomförs av ett fastighetsbolag som är grundat av Helsingfors stad och Helsingfors universitet.

Det totala våningsantalet på den fem våningar höga byggnaden på Viksbågen 2 är 6 362 m² och dess volym är 29 480 m³. Miljöcentralen kommer att använda byggnadens tredje och femte våning samt också huvudparten av lokalerna på första våningen. För byggnadens energieffektivitet har man ställt upp ambitiösa målsättningar, som man strävar efter att uppnå genom tekniska lösningar och genom att kontrollera energiförbrukningen i drift. Byggnaden färdigställs 2011.

Livsmedelstillsynen riktades med riskmått

I livsmedelstillsynen riktades kontrollerna och provtagningen på lokaler där man hanterar lättfördärliga livsmedel. Man genomförde 2 862 kontroller och tog 2 979 mikrobiologiska livsmedelsprover.

Med kommunerna inom huvudstadsregionen genomfördes ett projekt beträffande kvaliteten och märkningarna av färsk fisk som ledde till riksomfattande åtgärder.

Antalet misstänkta matförgiftningar steg jämfört med föregående år. Sammanlagt 288 matförgiftningsepidemier och enskilda misstankar utreddes. Av dessa var 15 stycken stora epidemier som rörde över fem personer.

En ny upptäckt var att råa rödbetor kan orsaka epidemier.

Hushållsvattnet högkvalitativt, restaurangerna orsakade mest bullerolägenheter

Kvaliteten på hushållsvatten som levereras till Helsingfors av vattenförsörjningen hos Samkommunen Helsingforsregionens miljöjänster (HRM) övervakades med 468 kontrollprov. Vattnet uppfyllde de krav som ställs på ett gott hushållsvatten.

Sammanlagt 45 meddelanden om buller- eller luktolägenheter från livsmedelslokaler till bostadslägenheter togs emot. Restauranger orsakade mest bullerolägenheter.

203 tillstånd för detaljhandelsförsäljning av tobaksprodukter behandlades. Planmässiga kontroller genomfördes på detaljhandelsställen samt på ställen där man byggt en separat rökavdelning, sammanlagt 480.

Man gjorde 147 stycken produktsäkerhetskontroller och granskade bland annat säkerheten på klättercenter, bassängutrymmen, centrala lekområden samt alla badstränder i Helsingfors.

Under året förrättades 307 djurskyddskontroller, varav 59 % resulterade i föreskrifter beträffande djurets skötsel eller brådskanie åtgärder för att säkerställa djurets välmående.

Badvattnens kvalitet var bra

På Helsingfors badstränder togs 162 prover på badstrandsvatten. Vattnet var av god kvalitet och mängden blågröna alger höll sig på normal nivå trots den exceptionellt varma sommaren. Även i Helsingfors havsområden observerades endast sporadiska ytförekomster av blågröna alger.

Kvaliteten på vattnet i simhallar och andra allmänna simbassänger övervakades genom regelbunden provtagning (976 prov) samt kontroller (38). I bassängerna var vattnets mikrobiologiska, fysikaliska och kemiska kvalitet i allmänhet god.

Marken sanerades på 67 områden

Lokal övervakning genomförs enligt tillsynsplaner som är godkända av nämnden. Utifrån en helhetsbedömning var genomförandet av systematisk tillsyn nöjaktigt: av målsättningen 726 kontroller genomfördes 645 (89 %).

Förorenad mark sanerades på sammanlagt 67 områden. Mark rensades på 18 platser som kommer att användas för boende, på 19 industri- och kontorsplatser samt på 30 gatu- och parkområden. Sammanlagt bortskaffades cirka 300 000 ton förorenad mark.

Problem med inomhusluft i skolor och dagvårdslokaler gav sysselsättning

Antalet åtgärdsbegäran för bostadstillsyn steg något jämfört med det föregående året (447 nya fall). Kö- och behandlingstiderna beträffande begäran om åtgärder kring boendehälsan kunde avsevärt minskas vilket förbättrade invånarnas servicenivå.

Antalet anmälningar och begäran om utlåtanden beträffande nya skolor och i synnerhet daghem var klart större än föregående år: tillväxten jämfört med föregående år var 50 %. Med anledning av detta förblev antalet kontroller enligt tillsynsplanen mindre än planerat.

33 planmässiga kontroller genomfördes, vilket är något över hälften av målsättningen. Samarbetet mellan inomhusexperterna från stadens olika förvaltningar som gjordes inom ramen för den verksamhet som stadens grupp för inomhusluft bedriver intensifierades ytterligare. Detta hjälpte att lösa de rätt vanliga problemen med inomhusluft som förekommer i synnerhet i skolor och daghem.

Allt bullrigare verksamhet

I bullerbekämpning effektiviserades kontakterna med verksamhetsidkarna med målsättningen att anhängiggöra anmälningarna enligt miljöskyddslagen 60 § inom i lagen föreskriven tid. Klart fler anmälningar anhängiggjordes än under år 2009.

I vattenskyddet fortsatte man fram till hösten tillsynen av dokumentationen av avloppsvatten och avloppsvattensystemen i fastigheter utanför vattentjänstverkets verksamhetsområde. Vid utgången av året försvårades arbetet när osäkerheten om kommande lagändringar steg.

I luftvården koncentrerades verksamheten på små lokala utsläppskällor när man var tvungen att ingripa i rökolägenheter som orsakas av uppvärmning av bostadsfastigheter.

I avfallshanteringen förrättade man tillsyn av företag på olika industriområden. Nedskräpningsfall sysselsatte med 131 fall, medan de under föregående år hade varit 90.

ENVIRONMENT CENTRE IN 2010

Ilmastoinfo climate service for citizens starts operations

Ilmastoinfo, the climate information service for city residents and SMEs, began operations in Sanoma House in October. Ilmastoinfo helps city residents reduce their carbon footprint by compiling information and distributing it to customers as a one-stop service. Ilmastoinfo also organises events in co-operation with other institutions.

The Reduce a Tonne challenge was kicked off in Narinkkatori Square on Ilmastoinfo's opening day. In the campaign, citizens commit to reducing their carbon dioxide emissions by a thousand kilos a year.

Environment Centre to join the Viikki environmental cluster

Commenced in 2006, the project for moving the Environment Centre's operations to Viikki became concrete during the year under review. Construction of the new building, designed by architect Kimmo Kuismanen, began in March. The project is carried out by a property company founded by the city and the University of Helsinki.

Located at Viikinkaari 2, the five-storey building has a total floor area of 6,362 m² and a volume of 29,480 m³. The 3rd and 5th floors of the building, as well as most of the 1st floor, will be reserved for the Environment Centre. Ambitious objectives have been set for the building's energy efficiency, to be met by means of various technical solutions and real-time control of energy consumption. The building will be completed in summer 2011.

Risk-based targeting of food control

In foodstuff control, inspections and sampling were targeted at premises where easily spoiled foodstuffs are handled. A total of 2,862 inspections were made, with 2,979 microbiological food samples taken.

A project carried out together with the municipalities in the Helsinki region with regard to the quality and labelling of fresh fish led to national action.

The number of suspected food poisonings increased from the previous year. A total of 288 food poisoning epidemics and isolated suspected epidemics were analysed. Of these, 15 were large epidemics involving more than five people.

A new observation was that raw beetroot may cause epidemics.

Domestic water quality is high – most noise problems caused by restaurants

The quality of household water supplied to Helsinki by Helsinki Region Environmental Services Authority (HSY) was monitored through 468 samples. The water met the quality requirements set for good household water.

45 contacts were received regarding noise and smell from food premises. Noise from restaurants was the most common subject for noise-related contacts.

The number of tobacco retail permits processed was 203. A total of 480 planned inspections were made in retail locations and locations where a separate smoking room had been built.

There were 147 consumer safety inspections, including safety inspections of, e.g., climbing centres, swimming pool facilities, central playgrounds and all beaches in Helsinki.

During the year, 307 animal protection inspections were executed. Of these, 59% resulted in giving orders concerning animal care or immediate action to ensure the well-being of animals.

No problems with swimming water

A total of 162 water samples were taken on the beaches of Helsinki. Swimming water was of good quality, with the level of cyanobacteria remaining normal in spite of the exceptionally warm summer. In Helsinki marine waters, floating cyanobacteria were observed occasionally.

The water quality in swimming halls and other public pools was monitored by means of regular sampling (976 samples) and inspections (38). Generally, the microbiological, physical and chemical quality of pool water was good.

Soil restoration in 67 areas

Local control is carried out in accordance with control plans approved by the committee. On the whole, the amount of systematic supervision was satisfactory, as 645 inspections out of the 726 planned (89%) were carried out.

Damaged soil was restored in a total of 67 areas. Of these restored areas, 18 will be used for housing, 19 for industry and office properties and 30 as street or park areas. About 300,000 tonnes of polluted soil was removed.

Indoor air problems in schools and day care facilities

The number of procedure requests for building inspection increased slightly from the previous year (447 new cases). The queuing and processing times for procedure requests related to housing health were reduced significantly, improving the level of service for residents.

The number of notifications and statement requests concerning new schools and, in particular, day care centres was clearly larger than in the previous years: the increase from the previous year was about 50%. Due to this, the number of inspections in accordance with the control plan was smaller than planned.

There were 33 planned inspections, which is slightly more than half of the target. Co-operation with the room air experts of the city's different administrative bodies within the framework of the room air workgroup became even closer than before. This was of particular help in solving indoor air problems occurring quite often in schools and day care centres.

Noisy activities on the increase

In noise abatement work, co-operation with entrepreneurs was sharpened in order to have the notifications under Section 60 of the Environmental Protection Act submitted within the time specified. The number of notifications submitted increased significantly from 2009.

In water protection work, the inspection of wastewater documentation and systems outside of the water utility's area of operation was continued until the autumn. The work became more difficult towards the end of the year, with increasing uncertainty about the upcoming decree changes.

Air pollution prevention work concentrated on small local emission sources, faced with issues concerning smoke from heating residential buildings.

Waste management inspected companies in various industrial areas. There were also 131 cases of littering, a clear increase from the 90 cases in the previous year.

TAVOITTEET

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Katupölyn hiukkasmäärä (PM 10) ei ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja vuonna 2010 (ympäristökeskuksen ja rakennusviraston yhteinen tavoite).

Tavoite toteutui. Katupölyraja-arvoja ei ylitetty missään mittauspisteessä.

Muut toiminnalliset tavoitteet

1. Ympäristölupahakemuksista 80 % ratkaistaan alle 200 vrk:ssa.

Tavoite toteutui. Ympäristölupahakemuksista 80 % ratkaistiin alle 89 vrk:ssa.

2. Pilaantuneen maaperän puhdistamisilmoituksista 80 % ratkaistaan alle 75 vrk:ssa.

Tavoite ei toteutunut. Puhdistamisilmoituksista 80 % ratkaistiin alle 83 vrk:ssa.

3. Asumisterveyteen liittyvistä toimenpidepyynnöistä 80 % ratkaistaan alle 250 vrk:ssa ja samalla toimenpidepyyntöjen jonotusaika lyhennetään alle kahteen kuukauteen.

Molemmat tavoitteet toteutuivat. Toimenpidepyynnöistä 80 % ratkaistiin alle 165 vrk:ssa. Jonotusaika lyheni 29 vuorokauteen.

4. Elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia maksullisia elintarvikevalvontatarkastuksia tehdään 1800 ja mikrobiologisia elintarvikenäytteitä otetaan 2200.

Tavoite toteutui osittain. Tarkastuksia tehtiin 1437 kpl ja näytteitä otettiin 2576 kpl.

5. Eläinsuojelulain 24§:ssä tarkoitettua ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinpitoa harjoittavien pitopaikkojen eläinsuojelutarkastuksia suoritetaan 22 kpl.

Tavoite toteutui. Tarkastuksia suoritettiin 48 kpl.

Ympäristökeskuksen omat ympäristötavoitteet

Ympäristökeskuksen tavoitteena oli vähentää energian, polttoaineen ja paperin kulutusta sekä edistää kestävästä liikkumisesta, jätteen synnyn ehkäisyä ja lajittelua. Lisäksi tavoitteena oli laatia Viikin ympäristötalon ympäristöystävällisistä käytännöistä esiselvitys ja vahvistaa viraston omaa ekotukitoimintaa.

Ympäristökeskuksen paperinkulutus pieneni edelleen ja oli edellisvuoteen nähden 10 prosenttia pienempi työntekijää kohti laskettuna. Sen sijaan viraston omien autojen polttoaineen ominaiskulutus kääntyi edellisvuoden nousun jälkeen taas pieneen laskuun.

Kestäviä liikkumistottumuksia edistettiin valitsemalla yksiköihin City Car Club -kummit edistämään palvelun käyttöä. Myös etätöiden tekemisen mahdollisuuksia kartoitettiin. Tavoite ottaa lentopäästöjen kompensointi ympäristökeskuksen virkamatkoilla käyttöön ei toteutunut.

Energiankulutuksen vähentämistä edistettiin eri tavoin. Energiansäästöviikolla hallintoyksikköön iski ”energiapoliisi”. Tietokoneiden energiankulutusta selvitettiin ja uusia ratkaisuja tulostamisen vähentämiseksi otettiin käyttöön.

Jätteiden lajittelu nostettiin esille arkistojen siivouskampanjoissa ja jätteen syntyä ehkäistiin siivoamalla kierrätyshuone ja kannustamalla tavarainlainauspalveluiden käyttöä.

Viikin ympäristötaloa varten laadittiin selvitys sen tulevan käytön ympäristönäkökohdista ja talon ekotukitoimintaa sekä muuta ympäristöasiaa esiteltiin talon eri tilaisuuksissa ja yksikköpalaverissa.

TEHTÄVÄMME

Asumisterveys

Kosteus- ja homevauriot

Kosteus- ja homevauriot sekä tupakansavuhaitat työllistivät

Asunnontarkastuspyyntöjen, tarkastusten ja ratkaistujen tapausten määrä pysyi edellisvuosien tasolla.

Asunnontarkastuksia tehtiin kuntalaisten pyynnöstä terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi. Noin puoleen tarkastuspyynnöistä oli edelleen syynä epäily kosteus- ja homevaurioista. Lisäksi ilmanvaihdon puutteet, hajut, materiaali päästöt, kylmyys ja melu aiheuttivat ongelmia.

Todettujen epäkohtien poistamiseksi annettiin korjauskehotuksia. Merkittävä osa toimenpidepyynnöistä koski asuntoihin tunkeutuvaa tupakansavua. Helsingin hallinto-oikeus kumosi kaksi ympäristölautakunnan antamaa parveketupakointikieltoa. Tapauksen käsittely jatkuu korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Kuntalaisia ja kiinteistöjen omistajia neuvottiin asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä. Neuvonta oli pääosin puhelinneuvontaa, mutta sähköpostitse tulleiden kysymysten osuus ja sähköposti-neuvonta lisääntyivät edelleen.

Julkisten tilojen sisäilmasta tarkastuspyyntöjä

Päivähoitotiloja, kouluja, muita oppilaitoksia, lastenkoteja ja vanhainkoteja koskevien tarkastuspyyntöjen aiheena oli ensisijaisesti sisäilman laatu, erityisesti ilmanvaihdon puutteet sekä kosteus- ja homevauriot.

Uusia päiväkoteja ja kouluja koskevia ilmoituksia tuli huomattavasti edellisvuosia enemmän. Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin vähemmän kuin edellisinä vuosina.

Kosteusvauriot olivat yleisiä päiväkodeissa ja kouluissa. Myllypuron ala-asteen koulu suljettiin muun muassa siellä todettujen kosteusvaurioiden vuoksi. Sulkemispäätös tehtiin yhteisymmärryksessä ympäristökeskuksen ja eri toimijoiden kesken.

Selvitys: vuodenaika ja vuorokaudenaika vaikuttavat mikrobipitoisuuksiin

Kertomusvuonna valmistui ympäristökeskuksen ohjauksessa koulujen sisäilmaa käsittelevä opinäytetyö ”Koulujen sisäilmatutkimus, sisäilman mikrobit, mikrobitoksiinit ja kuidut” (Heli Stormi, Mikkelin ammattikorkeakoulu).

Työssä todettiin, että vuodenaikat ja vuorokauden ajat vaikuttavat mikrobipitoisuuksiin, ja että mikrobipitoisuuden määrittämiseen kaivataan vielä paljon lisätietoa, tutkimuksia ja tutkimusmenetelmien kehitystyötä.

Elintarvikkeet, liikehuoneistot ja tupakkavalvonta

Elintarvikehuoneistot

Yli 2800 tarkastusta elintarvikehuoneistoihin

Elintarvikevalvonta perustuu yritysten omavalvontaan, jonka toimivuutta kuntien elintarvikevalvojat ja terveystarkastajat seuraavat. Ruoan turvallisuutta ja tuoreutta valvotaan seuraamalla elintarvikkeiden valmistusta, jakelua, tarjoilua ja myyntiä.

Elintarvikehuoneistoja koskevia tarkastuksia tehtiin 2862, joista 1437 oli suunnitelmallisia tarkastuksia. Omavalvonnan toteutumista ja elintarvikkeiden laatua seurattiin tarkastusten lisäksi myös mikrobiologisin näyttein. Niitä otettiin 2979, joista 2576 oli elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia näytteitä.

Elintarvikehuoneistojen hyväksymistä tai toimijan vaihtumista koskevia päätöksiä tehtiin 1093, mikä oli samalla tasolla edellisvuoteen nähden. Ympäristökeskus oli mukana kaupungin sähköisen asiainnin kehittämisessä. Keväällä otettiin käyttöön sähköinen tilapäisen elintarvikemyynnin ilmoituslomake.

Elintarvikehuoneistoja koskevia hallinnollisia pakkokeinoja, kuten määräyksiä ja kieltoja, annettiin 31, mikä oli vähemmän kuin edellisvuonna. Määräykset koskivat lähinnä elintarvikehuoneistojen rakenteellisia ja toiminnallisia epäkohtia ja vanhentuneiden tai puutteellisesti merkittyjen elintarvikkeiden määräämistä hävitettäväksi.

Elintarvikevalvonta

Marjojen alkuperämerkinnät ja kalan laatu olivat näkyvästi esillä

Elintarvikevalvontaan liittyviä valituksia käsiteltiin 539 kappaletta.

Ympäristökeskus toteutti marjojen alkuperämerkintöihin ja jäljitettävyyteen liittyvän valvontaprojektin. Muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa osallistuttiin yhteiseen projektiin, joka koski tuoreen kalan laatua ja merkintöjä. Lisäksi ympäristökeskus toteutti vihersalaattien mikrobiologista laatua, jauhelihan laatua ja uppopaistorasvojen laatua koskevat projektit.

Ympäristökeskus jatkoi EU:n alueelta Helsinkiin tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden valvontaa Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) toimeksiannosta. Ensisaapumistoimijoihin kohdistuneita tarkastuksia tehtiin kaikkiaan 100 kappaletta. Neljä lihaerää hylättiin asiakirjapuutteiden vuoksi.

Ympäristökeskus antoi aikaisempien vuosien tapaan lausuntoja uusista lainsäädäntöehdotuksista ja Eviran ohjeista. Ympäristökeskuksen asiantuntijoita osallistui muun muassa maa- ja metsätalousministeriön elintarvikehygienian asiantuntijaryhmään ja Eviran elintarvikevalvonnan auditointia ja elintarvikeketjun valvonnan koordinoitua koskeviin työryhmiin.

Suurtapahtumissa järjestäjiä neuvottiin ja elintarvikkeiden myyntiä valvottiin

Ympäristökeskus osallistui lukuisten suurtapahtumien elintarvikkeiden myynnin valvontaan tapahtumanaikaisilla tarkastuksilla ja järjestäjiä etukäteen neuvomalla. Ympäristökeskus oli myös mukana kaupungin yhteisen tapahtumajärjestäjille suunnatun sähköisen hakemuksen kehittämisessä.

Ruokamyrkytykset

Lähes 300 epäiltyä ruokamyrkytystä tutkittiin

Kertomusvuonna ympäristöterveysyksikkö on tehostanut ruokamyrkytysten selvitystyön ohjeistuksia ja laatimansa ruokamyrkytysrekisterin käyttöä. Vuonna 2009 aloittaneen ruokamyrkytystiimin toiminta on vakiintunut vuoden 2010 aikana.

Epäiltyjä ruokamyrkytysepisodeja selvitettiin yhteensä 288. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 28 prosenttia. Epidemioita todettiin 15 ja niissä sairastui yhteensä 232 henkilöä.

Norovirus epidemioiden aiheuttajana

Valtakunnallisesti merkittävin epidemian välittäjäelintarvike oli suomalainen pakastevadelmarouhe, jossa osoitettiin ensimmäistä kertaa norovirus. Norovirus aiheutti lisäksi kolme muuta epidemiaa, joissa välittäjäelintarvikkeina olivat osterit ja ulkomaalaiset vadelmat.

Uusi tärkeä havainto oli, että raat vanhentuneet punajuuret voivat aiheuttaa epidemioita. Tällaisia epidemioita todettiin kolme. Havainto johti valtakunnallisiin toimenpiteisiin. Tonnikalan histamiini ja natriumglutamaatti aiheuttivat kumpikin yhden epidemian.

Talousvesi

Talousvesi laadultaan hyvää

Ympäristökeskus valvoi HSY:n vesihuollon Helsingin alueelle toimittaman talousveden laatua sosi- aali- ja terveysministeriön talousvesiasetuksen mukaisesti. Määritykset koskevat sekä mikrobiolo- gisia että kemiallisia laatuvaatimuksia ja -suosituksia.

Ympäristökeskuksen suunnitelman mukaisesti MetropoliLab otti talousvedestä 454 valvontanäytet- tä sekä lisäksi 14 uusintanäytettä. Toimitettu talousvesi täytti hyvälle talousvedelle asetetut laatu- vaatimukset.

Hygieniahuoneistot

Uusista liikkeistä 42 ilmoitusta

Uusista parturiliikkeistä, kampaamoista, kauneushoitoloista sekä solarium-, tatuointi- ja lävistysliik- keistä on tehtävä ilmoitus terveystarkastajalle. Ilmoituksia käsiteltiin 42 kappaletta. Lisäksi tarkas- tettiin mm. yksityistä terveydenhuoltoa harjoittavien toiminnanharjoittajien uudet tilat.

Tupakkalain valvonta

Suunnitelmallisia tarkastuksia 480

Tupakkavalvonnan keskeiset tehtävät liittyivät tupakan myynnin, tupakointikieltojen- ja rajoitusten sekä tupakan mainonnan valvontaan. Uusia tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupia käsiteltiin 203 kpl.

Hakemusprosessia ja toimintatapoja kehitettiin mm. luomalla menettelyohjeita ja tarkastuslomak- keita sekä tehostamalla tietojärjestelmien käyttöä.

Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin yhteensä 480 kappaletta. Tarkastukset tehtiin vähittäismyynti- paikkoihin, sekä kohteisiin, joihin on rakennettu erillinen tupakointitila. Lisäksi tarkastuksia tehtiin asiakasvalitusten perusteella.

Eläinten hyvinvointi ja terveys

Eläinlääkintähuolto

Edellisvuosien tapaan kaupunki osti lain edellyttämät eläinlääkintäpalvelut Yliopistolliselta eläinsai- raalalta. Eläinsairaalassa hoidettiin 10 449 helsinkiläistä potilasta. 41 % potilaista oli päivystysta- pauksia

Löytöeläimet

Lähes 1000 löytöeläintä sai hoitoa

Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhteisessä löytöeläintalossa Viikissä hoidettiin 956 hel- sinkiläistä irrallaan tavattua tai huostaan otettua eläintä. Helsingin eläinsuojeluyhdistys (HESY) antoi uudelleensijoitusta tarvitseville eläimille jatkohoitoa sekä huolehti eläintenkuljetuksista.

Eläinsuojelutarkastukset

Eläinten huonosta kohtelusta runsaasti ilmoituksia

Eläinsuojelutarkastuksia tehtiin 307. Suurin osa niistä (85 %) perustui ilmoituksiin, joita yksityiset ihmiset olivat tehneet eläinsuojelueläinlääkärille havaittuaan epäkohtia eläimen hoidossa ja pidossa. Tarkastuskohteista 61 % oli koiria, 34 % kissoja ja 11 % muita lemmikkieläimiä.

Säännöllisiä tarkastuksia tehtiin mm. eläinkauppoihin ja hevostalleihin

Lisäksi eläinsuojelueläinlääkäri tarkasti säännöllisesti eläinkaupat, tallit, navetat, eläinnäyttelyt ja -kilpailut ja muut kaupallisen eläintenpidon kohteet. Eläinkaupoissa havaitut puutteet koskivat lähinnä matelijoiden vedensaannista huolehtimista sekä akvaarioiden hoitoa. Tallien tarkastuksissa neuvottiin kiinnittämään huomiota hevosten sijoitteluun erikokoisiin karsinoiden. Eläintapahtumissa ei havaittu vakavia epäkohtia.

Huostaanottojen määrä edelleen korkea

Epäilyyn perustuvissa tarkastuksissa 59 %:ssa jouduttiin käyttämään eläinsuojelulain mukaisia määräyksiä, kielloja, kiiretoimenpiteitä tai muita toimenpiteitä. Tilapäisten tai pysyvien huostaanottojen osuus (72 %) kaikista toimenpiteistä oli edellisten vuosien tapaan korkea. Etenkin hylkäämisten suuri määrä lisäsi kiireellisiä toimenpiteitä. Yleisimpiä syitä määräyksien antamiseen olivat puutteet eläinten perushoidossa. Yhteistyö sosiaaliviranomaisten ja poliisin kanssa jatkui tiiviinä.

Eläintaudit

Raivotautia ei todettu

Etenkin raivotautiepäilyjä ja eläinten puremia selvitettiin yhteistyössä hoitavien lääkäreiden ja läänineläinlääkäreiden kanssa. Raivotautia ei todettu.

Eläintautilain mukaisista toimenpiteistä ja menettelytavoista pidettiin yhteyttä kaupungin epidemiologisen yksikön, läänineläinlääkäreiden sekä Eviran kanssa.

Eläinten vienti ja tuonti

Epäselvyydet eläinten tuonnissa lisääntyivät

Ympäristökeskuksen eläinlääkärit tekivät yhteensä 30 eläinten vientiin ja neljä eläinten tuontilupiin liittyvää tarkastusta. Epäselvyyksiä eläinten tuonnissa oli selvästi aiempia vuosia enemmän.

Tuontiepäselvyyksiin liittyen tehtiin 28 tarkastusta. Suurin osa tapauksista koski Virosta tuotuja koiria, joilla ei ollut rabiesrokotusta. Eläimen palauttamisesta lähtömaahan tai lopettamisesta tehtiin 17 päätöstä.

Ilma ja ilmasto

Teollisuuden ilmansuojelu

Ympäristölupaehdojen päivittäminen alkoi

Ympäristönsuojelulain voimaantulosta tuli 1.3.2010 kuluneeksi 10 vuotta. Ilmansuojelun osalta tämä merkitsi 10 vuotta sitten luvan saaneiden laitosten ympäristölupaehdojen tarkistamiskierroksen alkua. Olemassa olevat luvat päivitetään muuttuneita olosuhteita vastaaviksi tulevina vuosina.

Pienille polttolaitoksille rekisteröintivelvoite

Toukokuun 2010 lopussa tuli voimaan asetus, jolla säädettiin pienten, alle 50 megawatin polttolaitosten, rekisteröintivelvoitteesta. Samalla laitoksilta poistui velvollisuus hakea ympäristölupaa ja ne siirtyivät normiohjauksen piiriin.

Laitoksista ilmaan tulevien päästöjen raja-arvot perustuvat parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan ja muut ympäristönsuojeluvaatimukset parhaisiin käytäntöihin. Ensimmäiset polttolaitosten rekisteröinti-ilmoitukset saatettiin vireille vuoden 2010 lopulla.

Aiemmin luvan saaneet polttolaitokset siirtyvät luvanvaraisesta toiminnasta rekisteröintimenettelyyn piiriin vuoteen 2018 mennessä.

Vuoden viimeisenä päivänä Krematoriosäätiön toimitusjohtaja Göran Fagerström kävi jättämässä Hietaniemen krematorion ympäristölupahakemuksen kirjattavaksi ympäristökeskuksen asiakaspalveluun. Kyseessä oli viimeinen lupahakemus, joka jätettiin ympäristökeskuksen omaan kirjaamoon kirjauksen siirryttyä 1.1.2011 kaupungin keskuskirjaamoon kaupungintalolle

Savuhaitat

Ilmansuojelussa toiminta keskittyi pieniin paikallisiin päästölähteisiin, kun asuinkiinteistöjen lämmityksestä aiheutuviin savuhaittoihin jouduttiin puuttumaan.

Vähäpäästoiset ajoneuvot

Vähäpäästöisille ajoneuvoille pysäköintietuus

Kaupunginhallitus hyväksyi 31.5.2010 kaupungin ilmansuojelutyöryhmän ehdotuksen vähäpäästöisten ajoneuvojen käytön edistämiseksi ja ympäristövyöhykkeen perustamisesta. Toimenpiteet liittyvät Helsingin kaupungin ilmansuojeluohjelman 2008–2016, Meluntorjunnan toimintasuunnitelman 2008 ja Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian 2030 toteuttamiseen.

Päätöksellä kaupunki asetti kriteerit vähäpäästöisille henkilöautoille, joiden hankintaa ja käyttöä edistetään mm. maaliskuussa käyttöön otettavalla pysäköintietuudella. Etuuden tultua voimaan vähäpäästoiset ajoneuvot saavat 50 %:n alennuksen pysäköintimaksuista.

Kaupunki selvittää myös sähkö- ja kaasujakeluverkostojen laajentamista. Kaupunki hankkii omaan kalustoonsa vain vähäpäästöisiä ajoneuvoja. Taksia tai yhteiskäyttöautoa tilattaessa kaupungin työntekijöitä kehoitetaan pyytämään vähäpäästöinen ajoneuvo.

Kantakaupungin alueelle muodostettiin ympäristövyöhyke

Kantakaupungin alueelle muodostettiin ympäristövyöhyke, joka koskee Helsingin seudun liikenteen (HSL) kilpailuttamaa Helsingin sisäistä ja seudullista bussiliikennettä sekä Helsingin seudun ympäristöpalvelujen (HSY) kilpailuttamaa jätteenkuljetusta. HSL ja HSY luovat erilliset kriteerit ympäristövyöhykkeen alueelle tuleville vähäpäästöisille busseille ja jäteautoille. Kriteerejä käytetään kilpailutettaessa linjoja ja alueita.

Katupöly

Katupölyn torjunnassa tutkimuksia ja ohjeistuksia

Katupölytutkimuksia (KAPU) jatkettiin vuonna 2010. Hankkeessa laadittiin ohjeistus katujen puhtaustason määrittämiseksi. 4.3.2010 järjestettiin katupölyseminaari kaupunkien kunnossapitohenkilöstölle. Mannerheimintien hiukkasten raja-arvoilyksistä laadittiin lähdeanalyysi. Joulukuussa valmistui englanninkielinen tiivistelmä katupölytutkimuksista.

Katupölyaikaan 13.4.2010 annettiin rakennusvirastolle ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) yksi katujen kastelupyynnö (yhteinen sitova toiminnallinen tavoite rakennusviraston kanssa).

Katupölyn torjuntaan kehitetään parhaita käytäntöjä

Katupölyn torjuntaan ja parhaiden käytäntöjen kehittämiseen liittyvä REDUST-hanke 2011–2014 sai EU:n LIFE+ -rahoituksen. Tavoitteena on löytää menetelmiä ja laitteita, joilla voidaan alentaa katupölypitoisuuksia ja poistaa pölyä kustannustehokkaasti. Ympäristökeskus toimii projektissa koordinaattorina. Hankkeen testiteiksi valittiin Suurmetsäntien ja Vanhan Porvoontien.

Kiinteistöille laadittiin esite katupölyn haittojen vähentämisestä kiinteistönhoidossa ja rakentajille laadittiin esite rakennustyömaiden pölyhaittojen vähentämisestä.

Ilmanlaadun varautumissuunnitelma

Uusi varautumissuunnitelma valmistui

Pääkaupunkiseudun uusi varautumissuunnitelma, jonka laatimiseen ympäristökeskus osallistui, valmistui. Suunnitelmalla varaudutaan ilmanlaadun äkilliseen heikkenemiseen. Suunnitelman liitteeksi laaditaan erillinen viestintäsuunnitelma ja viranomaisten käyttöön tarkoitettu ekstranet-sivusto.

Heinäkuussa Venäjän metsäpalot aiheuttivat pienhiukkaspitoisuuksien äkillistä nousua. Tilanteesta tiedotettiin HSY:n (Helsingin seudun ympäristöpalvelut) kanssa varautumissuunnitelman mukaisesti.

Typidioksidi

Vilkasliikenteisillä alueilla typidioksidipitoisuuden raja-arvot ylittyivät

Uudet typidioksidipitoisuuden raja-arvot tulivat sitovasti voimaan tämän vuoden alussa. Helsingin keskustan vilkasliikenteisillä alueilla mitatut pitoisuudet ylittivät edelleen raja-arvon. Helsingin kaupunki joutuu hakemaan jatkoaikaa EU-komissiolta raja-arvon saavuttamiseen.

Raja-arvojen ylittyminen johtuu liikenteen suorien typidioksidipäästöjen kasvusta, joka on seurausta dieselajoneuvojen määrän lisääntymisestä. Nykyaikaisissa dieselautoissa typidioksidia muodostuu enemmän kuin bensiinikäyttöisissä autoissa. Autoverotuksen muutos on lisännyt dieselautojen osuutta viime vuosina.

Ilmansuojelun toimintaohjelma pitoisuuksien pysyväksi alentamiseksi

Raja-arvojen saavuttamiseksi Helsinki on laatinut ilmansuojelun toimintaohjelman (Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008–2016). Tavoitteena on alentaa pitoisuudet pysyvästi raja-arvon alapuolelle.

Ohjelman seurantatiedot on raportoitava ympäristöministeriöön 31.5.2011 mennessä. Ympäristökeskus lähetti toteuttamistilanteesta kyselyn muille hallintokunnille joulukuussa 2010.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Ympäristökeskus osallistui hallintokuntien yhdessä laatimien asumisen energiatehokkuussuunnitelman ja tontinluovutusehtojen valmisteluun.

Ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategialla riskien hallintaan

Ympäristökeskus osallistui HSY:n ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteisen ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategian valmisteluun. Strategia valmistui vuoden 2010 lopussa.

Pääkaupunkiseudun sopeutumisstrategia keskittyy kaupunkiympäristöön ja rakennettuun ympäristöön. Keskeistä työssä on riskien tunnistaminen ja hallinta. Mahdollisuuksien mukaan arvioidaan myös ilmastonmuutoksen vaikutusten ja sopeutumisen kustannuksia.

Strategiaa on laadittu EU-rahoitteisten BaltCICA- ja Julia -projektien yhteydessä. Ympäristökeskus koordinoi BaltCICAn Helsingin kaupunkia koskevaa osahanketta. Hankkeessa arvioidaan ilmastomuutoksesta aiheutuvia toimenpidetarpeita eri virastoissa ja laitoksissa.

Tietoa kaupunkilaisille esitteillä ja Internetin välityksellä

Ilmastomuutosta ja hillintätoimia käsittelevät esitteet helsinkiläinen ja ilmastomuutos sekä Ilmastoreseptit vähäpäästöisille valinnoille valmistuivat. Internetiin avattiin Kestävä elämäntapa -sivusto, johon on koottu lukuisa määrä mm. energiansäästövinkkejä.

Energiansäästöviikkoa vietettiin yhdessä Ilmastoinfon ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa Narinkkatorilla. Siellä jaettiin tietoa energiansäästöstä ja uusiutuvista energialähteistä. Ekotukihenkilöt tempasivat ja kävivät energiapoliiseina tarkastamassa mm. kaupungintalon.

Asukkaille energiansäästövalmennusta

Ympäristökeskus osallistui Kaupunginjohtajien ilmastosopimuksen (Covenant of Mayors) toteuttamiseen sisältyvän Energiatehokkuuden toimintasuunnitelman valmisteluun. Sopimukseen liittyvässä EU-rahoitteisessa COMBAT-hankkeessa käynnistyi mm. asukkaiden energiansäästövalmennuksen pilotointi.

Ympäristökeskus osallistui EU:n rahoittamaan CHAMP-hankkeeseen, jossa tarjotaan tukea ja koulutusta kuntien ilmastoasioihin sekä HSY:n Julia-hankkeeseen.

Hiilineutraalille Harakalle rahoitusta

Hiilineutraali Harakka -hanke sai EU:n (EAKR) rahoituksen. Hanke toteutetaan vuoden 2011 aikana. Vuonna 2010 valmistui hankkeeseen liittyvä selvitys Harakan saaren uusiutuvan energian hyödyntämisestä ja energiatehokkuuden parantamisesta.

Liikenteen ympäristövaikutukset

Ympäristökeskus osallistui liikenne- ja viestintäministeriön ruuhkamaksuselvityksen sidosryhmään sekä jatkoselvityksiin liittyviin seminaareihin. YMK osallistui myös Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arviointiin.

Ympäristökeskuksen Viikkiin muuton vuoksi aloitettiin uuden liikkumissuunnitelman valmistelu.

Autotonta päivää vietettiin syyskuussa

Autotonta päivää vietettiin 22.9. Ympäristökeskus osallistui jälleen päivän suunnitteluun ja toteutukseen. Tapahtumassa järjestettiin mm. tietoiskut vähäpäästöisten ajoneuvojen tulevista pysäköintietuuksista sekä ympäristövyöhykkeestä.

Ilmastoinfo

Ilmastoinfo käynnisti toimintansa Sanomatalossa

Ilmastoinfo aloitti toimintansa 12.10.2010. Ilmastoinfo auttaa kaupunkilaisia ja PK-yrityksiä pienentämään hiilijalanjälkeään neuvomalla sekä järjestämällä tapahtumia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Ilmastoinfon toiminnan käynnistystilaisuus pidettiin Sanomatalossa ja siihen osallistui 120 vierasta.

Ilmastoinfon projektijohtaja aloitti työskentelyn syyskuun alussa ja muun henkilöstön rekrytointiprosessi saatiin päätökseen joulukuussa. Prosessin tuloksena ilmastoinfon rekrytoitiin kaksi neuvojaa ja yksi tiedottaja.

Ilmastoinfon tilojen suunnittelu aloitettiin marraskuun alussa ja saatiin päätökseen joulukuun loppuun mennessä. Ilmastoinfon sivustot päivitettiin ja sinne tuotettiin uutta sisältöä.

Tonni Vetoa -kampanjassa yli 2000 henkilö sitoutui vähentämään hiilidioksidipäästöjään

Ilmastoinfon avajaispäivänä Narinkkatorilla avattiin Tonni Vetoa -kampanja. Kampanjassa kaupunkilaiset sitoutuvat pudottamaan hiilidioksidipäästöjään tuhannella kilolla vuodessa. 427 henkilöä otti kahtena avajaispäivänä haasteen vastaan ja teki vedon.

Avajaispäivien jälkeen kampanja siirtyi verkkoon, jossa oli mahdollista tehdä Oma veto tai Kimppaveto. Kimppaveto-sivu avattiin noin 1650 kertaa, joista 1122 avausta (67 %) johti osallistumiseen. Oma veto -sivu avattiin noin 2050 kertaa, joista 412 avausta (20 %) johti osallistumiseen.

Tonni Vetoa -kampanjan aikana yli 2000 henkilöä löi vetoa omien hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. Jos kaikki vedon lyöneet henkilöt pitävät lupauksensa, kampanja on keventänyt pääkaupunkiseudun ilmastopäästöjä noin 2000 hiilidioksiditonnilta.

Ilmastoinfon verkkosivuilla kävi kampanjan aikana yhteensä 5130 kävijää.

Luonto ja luonnoneläimet

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen

Biotooppikartoitus

Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman 2008–2017 tärkein toimenpide oli vuonna 2009 käynnistynyt kolmivuotinen biotooppikartoitus, jonka tavoitteena on kartoittaa koko Helsingin luontotyyppit.

Vuonna 2010 luontotyyppejä kartoitettiin maastotöinä lähinnä Helsingin itäosissa. Lisäksi kaupungin muuta tietoaineistoa muokkaamalla koottiin tulevia maastokartoituksia varten esikuviointiaineistoa, joka kattaa noin 80 km² Helsingin pinta-alasta.

Biotooppikarttaa voidaan hyödyntää kaavoitusta sekä luonnon hoitoa ja luonnonsuojelua suunniteltaessa.

Luonnon monimuotoisuuden teemavuosi

Vuosi 2010 oli kansainvälinen Luonnon monimuotoisuuden teemavuosi. Vuoden aikana toteutettiin mm. valokuvanäyttely Helsingin luonnosta Internet-sivuille, tehtiin esitteitä (Kaupunkiluonto monimuotoiseksi – miten voin edistää luonnon monimuotoisuutta Helsingissä, Kääpien merkitys luonnon toiminnassa) ja järjestettiin tilaisuus opettajille.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus oli yhtenä osallistujana 25.–26.5.2010 Geo-lehden järjestämässä kansainvälisessä Luontopäivä-tapahtumassa. Tapahtuman kartoitusalueena oli Töölönlahden ympäristö, jossa havaittiin yli 900 eliölajia. Ympäristökeskus oli laatinut alueelle luontotyyppi-kartan. Tapahtuma oli osa Luonnon monimuotoisuuden teemavuotta.

Luonnonsuojelualueet

Jakomäen muinaisrantakivikko on uusi kohde Helsingin luonnonsuojeluohjelmassa 2008–2017. Kivikkoalueelle laadittiin hoito- ja käyttösuunnitelma sekä rauhoitusesitys. Muinaisrantakivikko edustaa muinaista Itämeren rantavaihetta, jolloin valtaosa Helsingistä oli meren peitossa.

Harakan saaren luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelma päivitettiin ja saaren kasvillisuus ja linnusto kartoitettiin. Inkoon kunnassa sijaitsevalle Rövassin lehdolle laadittiin rauhoitusesitys. Lehdon omistaa Helsingin kaupunki.

Vanhankaupunginlahti

Vanhankaupunginlahden lintuveden linnuston seuranta jatkettiin. Linnustoseuranta koordinoi ympäristökeskus ja lahden hoitotoista vastaa rakennusvirasto.

Alueella pesi vähemmän lintulajeja ja -pareja kuin kahtena edellisenä kesänä. Ankara talvi verotti vesilintujen kantoja. Varpuslintujen ja kahlaajien määrää puolestaan vähensi rantaniittyjen ruovikointuminen. Myös minkkien ja varisten saalistus haittasi poikueiden selviytymistä.

Linnustoseurannan perusteella alueen hoitoa – kuten ruovikon niittoa ja pienpetopyyntiä – tulee jatkaa intensiivisesti.

Haltiala

Haltialassa lehtokorven ennallistaminen etenee toivotulla tavalla

Ennallistamisen vaikutuksia Haltialan lehtokorven luontoon tutkittiin ympäristökeskuksen ja rakennusviraston rahoittamalla seurantatutkimuksella. Vuonna 2010 valmistui lahoppuukovakuoriais-seurannan yhteenvetoraportti vuosilta 2007–2009. Tutkimuksen perusteella alueen ennallistaminen etenee toivotulla tavalla.

Suojelu- ja ennallistamisalueiden linnusto laskettiin uudelleen kartoitusmenetelmällä. Muutokset vuoden 2004 tilanteeseen olivat pieniä, mikä oli odotettavissa ympäristön vakauden vuoksi. Monien tavallisten metsälintujen kannat ovat alueella hyvin tiheitä.

Vuosaari

Ympäristökeskus koordinoi Vuosaaren satamahankkeen linnustoseuranta, joka aloitettiin vuonna 2001 ja päättyi 2011.

Kaupunkieläintutkimukset

Katoilla pesivien loksien seuranta jatkettiin näytealamenetelmällä. Kalalokki on selvästi runsain loksilaji sekä saaristossa että katoilla. Harmaalokin kannat ovat heikentyneet Ämmässuon kaato-paikalla toteutetun poistopyynnin seurauksena. Saaristossa selkälokin poikastuotto on tästä syystä parantunut. Kattopesijänä selkälokki on vähälukuinen.

Vedet

Helsingin merialue ja jätevedet

Sinilevää vain satunnaisesti

Kesä 2010 oli Helsingin ulko- ja sisäsaaristossa levämäärältään tavanomainen. Helsingin merialueilla esiintyi vain satunnaisesti sinilevien muodostamia pintaesiintymiä, vaikka rannoille kerääntyikin ajoittain sinilevää.

Jätevesien purkualueiden pitoisuudet eivät eronneet vertailualueen pitoisuuksista

Merkittävin vesistötutkimushanke oli Helsingin ja Espoon kaupunkien jätevesien vesistövaikutusten yhteistarkkailu, jossa seurattiin jätevesien aiheuttaman kuormituksen vaikutuksia vesistöön.

Jätevesien purkualueiden keskimääräiset kokonaisfosfori- ja typpipitoisuudet eivät eronneet vertailualueena toimineen Länsi-Tontun kokonaisuudesta. Pintakerroksen kokonaisfosforipitoisuudet kehittyivät pitkän ajan keskiarvojen mukaisesti lukuun ottamatta loppukesällä havaittua kokonaisfosforipiikkiä.

Ekologinen laatuluokitus: merialue tyydyttävä, sisälahdet välttäviä

Helsingin edustan merialueen ekologinen laatuluokitus valmistui. Luokitus tehtiin ympäristöhallinnon asettamien ohjeiden mukaisesti ja se perustui levien määrään vedessä, näkösyvyyteen, talven kokonaisfosforipitoisuuksiin sekä pohjaeläimistöön. Laatuluokituksen tekemiseen käytettiin vuosien 2007–2009 aineistoja.

Suurin osa Helsingin merialueesta on luokituksen mukaan tyydyttävässä tilassa. Välttävässä tilassa ovat sisälahdet, joissa veden vaihtuvuus on hidasta.

Helsingin edustan merialueen mataluuden ansiosta pohjien happitilanne on pysynyt hyvänä ja pohjaeläinyhteisöt voivat hyvin. Pohjaeläimistön osalta merialue luokituu jopa hyvän ja erinomaisen välille ja vain muutamat sisäsaariston alueet ovat tyydyttävässä tai välttävässä kunnossa.

Töölönlahden veden laatu hyvä

Töölönlahden perinteinen kuutamointi järjestettiin elokuussa. Tapahtuman yhteydessä ympäristökeskus julkisti lahden veden hygieenisen laadun olevan hyvä. Saadut tulokset ylittävät EU:n uimarannoille asettamat hygieniatavoitteet. Lahden rehevyyttä ylläpitää kuitenkin voimakas sisäinen ravinnekuormitus.

Varsinaiseksi uimarannaksi Töölönlahdesta ei ole, koska monien metrien paksuisessa sedimenttikerroksessa on ympäristölle haitallisia aineita sekä romua.

Itämerihaaste

Turun ja Helsingin kaupungit tekivät kaupunginjohtajien aloitteesta kesäkuussa 2007 sitoumuksen Itämeren tilan parantamiseksi. Itämerihaasteessa kaupungit pyrkivät vähentämään omien toimintojen aiheuttamaa vesistökuormitusta sekä haastamaan muita tahoja mukaan suojelutyöhön.

Puolet kaupungin omista toimenpiteistä suoritettu

Ympäristökeskus koordinoi sekä Helsingin kaupungin oman toimenpideohjelman että muiden haasteen vastaanottaneiden tahojen toimenpideohjelmien toteutusta ja seurantaa. Vuoden 2010 aikana Helsingin omien toimenpiteiden toteutus eteni ja vuoden lopussa noin puolet toimenpiteistä on suoritettu tai hyvässä vauhdissa.

Koordinoinnin parantamiseksi syksyllä asetettiin kaupungin sisäinen työryhmä. Lisäksi kaupungin eri hallintokunnat kokoontuivat syksyllä seminaariin esittelemään tuloksiaan. Toimenpideohjelmia päivitettiin öljyntorjuntavalmiuden kehittämisen osalta.

Itämerihaasteen verkosto kasvanut yli 170 toimijaan

Vuoden lopussa Itämerihaasteen on ottanut vastaan yli 170 organisaatiota. Näistä puolet on tehnyt toimenpideohjelman.

Haasteen vastaanottajille tarjottiin toimintavuoden aikana verkostoitumismahdollisuuksia eri seminaarien ja tapaamisten muodossa. Yhteensä 57 organisaatiota osallistui näihin tapahtumiin.

Itämerihaaste oli myös näkyvillä eri tapahtumissa, kuten Itämerifoorumissa, Baltic Sea Day -tapahtumassa Pietarissa sekä HELCOM Baltic Cities -seminaarissa Moskovassa. Uudet Internet-sivut avattiin keväällä näkyvyyden lisäämiseksi.

Kansainvälisesti Itämerihaaste laajeni merkittävästi EU-rahoitteisen Cities for a Healthier Sea -hankkeen myötä. Hankkeen tavoitteena on edistää Itämerihaasteen leviämistä ja paikallistahojen vapaaehtoisia vesiensuojelutoimia erityisesti Virossa ja Latviassa erilaisten koulutustapahtumien ja tietoisuusmateriaalin avulla. Lisäksi järjestettiin helmikuussa kansainvälinen seminaari yhteistyössä John Nurmisen säätiön kanssa, sekä julkaistiin kaksi englanninkielistä uutiskirjettä.

Purot

Ympäristökeskus ottaa säännöllisesti vesinäytteitä 27 Helsingin purosta veden laadun seuraamiseksi. Erityisseurannassa ovat Näsinoja-Tuomarinkylänoja ja Longinoja.

Näsinoja-Tuomarinkylänoja

Näsinoja-Tuomarinkylänoja virtaa Paloheinän ja Haltiavuoren metsäalueilta Haltialan peltojen sivuitse Vantaanjokeen. Kesäkuussa 2009 käynnistettiin seuranta- ja mittausprojekti, jossa haluttiin saada tietoa puroveden kuljettamista ravinteista, kiintoaineesta ja veden laadun vaihteluista eri virtaamatilanteissa.

Tutkimuksessa käytettiin perinteisten vesinäytteiden lisäksi jatkuvatoimista mittalaitetta. Mittalaite rekisteröi kymmenen minuutin välein puroveden happamuuden, sameuden, sähkönjohtavuusarvon sekä lämpötilan. Jatkuvatoiminen mittalaite oli toiminnassa joulukuulle 2009, mutta vesinäytteitä otettiin ympäri puron valuma-alueella vielä talvella ja keväällä 2010. Tutkimuksen osana valmistui Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen pro gradu syksyllä 2010.

Longinoja

Keväällä 2010 aloitettiin Longinojan valuma-alueen tehostettu seuranta. Longinoja saa alkunsa Suurmetsästä ja Tattarisuolta ja virtaa Malmin ja Savelan kautta Vantaanjokeen. Puron valuma-alueella on teollisuutta, asutusalueita, peltoja ja puistoja.

Seurantaa tehtiin vesinäytteiden avulla. Lisäksi käytössä oli jatkuvatoiminen mittalaite, joka mittasi Näsinoja-Tuomarinkylänojan tutkimuksen tapaan puroveden lämpötilaa, happamuutta, sameutta ja sähkönjohtavuutta. Edellisvuodesta poiketen laite mittasi nyt myös veden happipitoisuutta.

Longinojalle on suunniteltu mittavia kunnostustoimia, joita aletaan pian toteuttaa. Tutkimuksen tarkoituksena on perustiedon kartoittamisen lisäksi seurata kunnostustoimien vaikutusta puron veden laatuun ja ravinnekuormitukseen. Tutkimusta jatketaan edelleen vuonna 2011, jolloin purosta analysoidaan vesinäytteiden lisäksi piileviä.

Vesiensuojelu

Vesiensuojelulausuntoja mm. vanhojen satama-alueiden vesirakennustöistä

Vesiensuojelulausuntoja annettiin pääasiassa vesilain mukaisista merialueen ruoppaus- ja täyttöhakemuksista ja massojen mereen läjittämisestä. Lisäksi lausuntoja annettiin väylämuutostöistä sekä merenalaisten vesijohtojen ja viemäreiden rakentamisesta.

Keskeisimmät yksittäiset lausunnot annettiin vanhojen satama-alueiden vesirakennustöistä sekä merialueen ja Vantaanjoen tarkkailuohjelmista.

Siirtolapuutarhassa neuvottiin, miten jätevesiä tulisi käsitellä

Jätevesien käsittelyjärjestelmät tarkastettiin 36 kiinteistöllä. Siirtolapuutarhojen jätevesien käsittelyä koskeva neuvontatilaisuus pidettiin Oulunkylän siirtolapuutarhassa ja siirtolapuutarhayhdistysten vuosikokouksessa. Lisäksi siirtolapuutarhojen jätevesiasiaa kehitettiin yhteistyössä rakennusviraston ja rakennusvalvonnan kanssa.

Tulvariskit hallintaan

Tulvariskien hallintalaki tuli voimaan ja kunnan tehtäviä pohdittiin yhdessä muiden virastojen kanssa. Tulvariskeihin liittyvä julkaisu ”Merivesitulvan aikana ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavat riskikohteet Helsingissä” valmistui.

Kaupunkilaisille kerrottiin hulevesistä

Hulevesistrategian mukainen hulevesitutkimusprojekti aloitettiin. Hulevesistrategian toimenpiteistä kerrottiin kaupunkilaisille mm. asukasilloissa. Myös muita viranomaisia informoitiin. Jätevesi- ja

hulevesiasioiden hoitamisen yhtenäistämiseksi pidettiin useita yhteistyökokouksia naapurikuntien viranomaisten kanssa.

Uimarantavedet

Uimarantaveden laatu oli jälleen hyvä

Ympäristökeskus valvoi 29 yleisen uimarannan veden laatua. Näistä 28 rantaa ylläpiti liikuntavirasto ja yhtä Helsingin seurakuntayhtymä. Uimarannoista 13 on ns. EU-uimarantoja eli rantoja, joilla arvioidaan käyvän vähintään 100 uimaria päivässä (uimakauden 15.6.–31.8. aikana).

Helsingin uimarantojen veden mikrobiologinen laatu oli hyvä, kuten edellisvuonnakin. Uimarantavesinäytteitä otettiin yhteensä 162, joista suunnitelmallisia näytteitä oli 142.

Sinilevien määrä pysyi suurimman osan kesää vähäisenä tai normaalikesän tasolla huolimatta poikkeuksellinen lämpimistä säistä. Heinä-elokuussa sinileviä esiintyi kuitenkin hetkellisesti muutamilla uimarannoilla runsaitakin määriä. Sellaisia sinilevien massaesiintymiä, jotka olisivat vaatineet toimenpiteitä, ei kuitenkaan uimarannoilla havaittu.

Helsingin suurten yleisten uimarantojen hygieeniset olosuhteet ja siisteys olivat rannoilla pääasiassa hyvin hoidettu. Uinninvalvonta oli järjestetty 15 uimarannalla.

Uima-allasvedet

Uima-allasvesien laatua valvottiin 976 näytteellä

Ympäristökeskus valvoi yleisten uimahallien, maauimaloiden ja muiden yleisten uima-allastilojen uimaveden laatua. Helsingissä oli vuonna 2010 valvonnan alla 13 uimahallia, kaksi maauimalaa sekä 43 muuta uima-allaskohdetta kuten hotelleja, kouluja ja kuntoutuslaitoksia.

Allasveden laatua valvottiin säännöllisellä näytteenotolla (976 näytettä) sekä tarkastuksin (38 kpl). Uimahallien ja muiden yleisten uima-allastilojen uimaveden mikrobiologinen, fysikaalinen ja kemiallinen laatu oli yleisesti ottaen hyvä.

Melu

Meluntorjunnan suunnitelmat ja meluselvitykset

Hiljaisista alueista tietokanta

Helsingin meluntorjunnan toimenpidesuunnitelman toteuttamista jatkettiin ja suunnitelman ensimmäinen seurantakatsaus valmistui.

Helsingin kaupungin meluselvitykseen 2007 liittyi asukaskysely hiljaisista alueista. Kyselyn aineistosta valmistui raportti vuonna 2010. Tulosten ja meluselvityksen pohjalta aloitettiin Helsingin hiljaisien alueiden tietokannan laatiminen.

Ympäristömelun terveysvaikutuksia tutkittiin

Ensimmäinen osa ympäristömelun terveysvaikutuksia koskevasta esiselvityksestä valmistui. Esiselvityksen tekoon osallistuivat ympäristökeskuksen kanssa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (TJL) ja Helsingin yliopiston tutkijat.

Ympäristömeludirektiivin mukaisen meluselvityksen laatiminen pääkaupunkiseudulle aloitettiin Helsingin, Espoon ja Vantaan ympäristökeskusten, Kauniaisten kaupungin ja Liikenneviraston yhteistyönä.

Ympäristökeskus järjesti huhtikuussa Eurocities-kaupunkien Noise-työryhmän kokouksen Helsingissä.

Alueidenkäytön ympäristövaikutukset

Ympäristötoimi antoi 82 alueiden käyttöön liittyvää lausuntoa

Ympäristökeskus osallistui asiantuntijana useisiin kaavoitusryhmiin ja ympäristötoimi antoi 82 alueiden käyttöön liittyvää lausuntoa.

Päiväkotien henkilökunnalle järjestettiin HSY:n kanssa koulutusta ilmanlaadusta. Koulutus liittyi edellisenä vuonna valmistuneeseen Herkät kohteet -selvitykseen, jossa kartoitettiin Helsingin vilkkaissa liikenneympäristöissä sijaitsevien päiväkotien, koulujen, leikkipuistojen, sairaaloiden ja vanhainkotien ilmanlaatu- ja melutilanne ja esitettiin toimenpiteitä tilanteen kohentamiseksi.

Meluongelmien ratkaisu kaavoituksen aikana on vaikeutunut

Ympäristökeskus osallistui kaupungin ja ELY-keskuksen yhteisiin kuukausikokouksiin. Kokouksissa käsitellään ympäristönäkökohtien kannalta merkittävimmät kaavat.

Maankäyttöä tiivistettäessä meluongelmien ratkaisu kaavoituksen aikana on vaikeutunut. Ongelmien ratkaisumahdollisuuksia pohdittiin ELY-keskuksen perustamassa työryhmässä, johon osallistivat edustajat ympäristökeskuksesta, kaupunkisuunnitteluvirastosta, rakennusvalvontavirastosta ja rakennusvirastosta.

Ympäristökeskus osallistui harkinnanvaraista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeviin neuvotteluihin sekä Laajasalon raideliikenneratkaisun ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ohjaukseen.

Meluilmoitukset

Meluilmoitusten määrä kasvoi seitsemälläkymmenellä

Ympäristökeskus käsitteli vuonna 2010 yhteensä 242 ympäristönsuojelulain 60 §:n mukaista ilmoitusta eli ns. meluilmoitusta. Ilmoituksia tuli 70 kpl enemmän kuin edellisenä vuonna. Ilmoituksista noin 60 % koski rakentamista ja loput tapahtumia.

Ilmoituksista tuli ajoissa, eli viimeistään 30 päivää ennen toiminnan aloittamista, 72 %. Tämä on merkittävä muutos edellisiin vuosiin verrattuna, jolloin jopa 80 % ilmoituksista tuli myöhässä. Muutos saatiin aikaiseksi erityisesti tiedottamista lisäämällä.

Rakentaminen

Rakennustöiden valvonnassa yötyöt haasteellisimpia

Rakennustyökohteista valvonnan kannalta erityisen haasteellisia olivat sellaiset erityisen häiritsevää melua aiheuttavat työt, joita tehtiin asuinrakennusten läheisyydessä pakottavista syistä yöaikaan eli kello 22–7. Esimerkiksi raitiotiekiskojen kunnostustöitä jouduttiin tekemään yöaikaan, kun raitiovaunuliikenne oli pysähdyksissä. Kiskotöissä käytettiin esimerkiksi asfaltin ja betonirakenteiden purkuun hydraulista iskuvasaraa, jonka aiheuttama melutaso (L_{Aeq}) on tyypillisesti 10 metrin päässä laitteesta 90–100 dB. Melu on lisäksi iskumaista, mikä lisää sen häiritsevyyttä.

Tällaisissa tapauksissa meluhaittaa torjuttiin erityisesti tiedottamalla naapureille yötyön tarkasta ajankohdasta etukäteen, käyttämällä äänivaimennettua iskuvasaraa (City Rammer -mallit), joka on 6–10 dB tavanomaista iskuvasaraa hiljaisempi, ja jaksottamalla pitkäkestoisia yötyitä Jaksotus tehtiin esimerkiksi siten, että meluhaittaa aiheuttavia töitä tehtiin kahtena yönä peräkkäin, minkä jälkeen pidettiin viikon tauko. Tarvittaessa ympäristökeskus määräsi toiminnanharjoittajaa ryhtymään edellä mainittuihin meluntorjuntatoimenpiteisiin.

Isoja louhintatöitä Töölössä, Meilahdessa ja keskustassa

Suuria valvontakohteita olivat esimerkiksi Töölönlahden pysäköintiluolan sekä Meilahden sairaalan ja eduskunnan maanalaisten tilojen louhintatyömaat. Lisäksi Länsimetron louhintatyöt käynnistyivät useissa eri työkohteissa metroreitin varrella sekä Helsingissä että Espoossa. Myös louheen kuljetaminen yöaikaan oli valvonnan kannalta haasteellista.

Tapahtumat

Kyläsaarella ja Käpylässä jättikonsertit

Vuonna 2010 oli edellisvuoden tapaan runsaasti tapahtumia. Poikkeuksellisia esiintymispaikkoja olivat Kyläsaari ja Käpylän urheilupuisto, joissa molemmissa oli jättikonsertit. Myös Olympiastadionin U2:n konsertti oli meluntorjunnan kannalta merkittävä tapahtuma, sillä esiintymislava oli pyöreä ja poikkeuksellisen korkea, josta ääni levisi laajalle alueelle. Edellisvuosien tapaan Kaisaniemen puistossa pidettiin monipäiväisiä festivaaleja, mm. Tuska ja Maailma kylässä.

Lisäksi Suvilahden voimala-alueella järjestetty monipäiväinen FLOW-festivaali keräsi jälleen ennätysmäärän yleisöä. Pienimuotoisia ulkoilmatapahtumia oli Narinkkatorilla ja Lasipalatsin aukiolla lähes jokaisena kesäviikonloppuna.

Meluhaittoja vähennettiin yhteistyössä järjestäjien kanssa

Myöhäiseen iltaan kestäneiden lähellä asuinrakennuksia järjestettyjen konserttien meluhaittoja vähennettiin yhteistyössä järjestäjien kanssa. Tarvittaessa rajoitettiin äänitasoja ja konserttien päättymisaikaa. Konserttien melua valvottiin mittauksin. Asetetuissa melutasoissa pysyttiin joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Asukkaiden konserttimelua kokevia yhteydenottoja tuli hajanaisesti niin suurista kuin pienistäkin tapahtumista.

Ravintolamelu

Ravintoloissa soitettavasta musiikista aiheutui meluhaittaa

Elintarvikehuoneistoista aiheutuvasta melusta tuli ympäristökeskukseen yhteydenottoja aikaisempien vuosien tapaan. Merkittävimpiä melun aiheuttajia olivat kantakaupungin alueella sijaitsevat pienet ja keskisuuret anniskeluravintolat, joissa soitetaan musiikkia. Vakavimmat meluhaitat aiheutuivat ravintoloista, joissa soitettiin elävää musiikkia.

Muita yhteydenottoja tuli elintarvikehuoneistojen ilmanvaihdon ja tavarakuljetusten aiheuttamasta melusta.

Tarkastuksia ja melumittauksia tehtiin 45 kappaletta

Elintarvikehuoneistoista aiheutuvia melu- ja -hajuhaittoja koskevia tarkastuksia ja melumittauksia tehtiin 45 kappaletta. Noin kaksi kolmasosaa meluvalituksista koski ravintoloita ja loput muita elintarvikehuoneistoja.

Meluhaittoja arvioitiin pääsääntöisesti ympäristökeskuksen toteuttamin melumittauksin. Useimmissa mittauksissa melutasot ylittivät sosiaali- ja terveysministeriön antamat ohjeavrot asuinhuoneistoissa sallittavalle melulle. Näissä tapauksissa ravintolan toimijaa tai taloyhtiötä kehoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin meluhaitan poistamiseksi.

Pilaantunut maaperä, jätteet ja kemikaalit

Hakemukset, päätökset, lausunnot ja tarkastukset

Ympäristökeskus teki 18 maaperän puhdistamispäätöstä. Tarkastuksien avulla valvottiin päätösten noudattamista. Havaitut vähäiset puutteet olivat laiminlyöntejä, ja ne korjattiin välittömästi. Pilaantuneen maan tutkimus- tai puhdistustyömaille tehtiin yli 500 tarkastusta.

Maaperän kunnostushankkeet

Suvilahti, Jätkäsaari ja Sörnäinen merkittävimpiä kunnostuskohteita

Merkittävimpiä kunnostuskohteita olivat entisen kaasulaitoksen alue Suvilahdessa, satamakäytöstä vapautuneiden Jätkäsaaren ja Sörnäisten alueet sekä öljysatamakäytöstä poistuva alue Laajasalossa. Suuria kunnostuksia tehtiin myös muilla yksityisillä, aikaisemman teollisen toiminnan pilaamilla kiinteistöillä.

Vuonna 2003 aloitettu Myllypuron entisen kaatopaikan kunnostus ja alueen muuttaminen virkistyskäyttöön saatiin kasvukerroksen rakentamista vaille valmiiksi.

Maamassojen hyödyntäminen

300 000 tonnia pilaantunutta maata siirrettiin käsittelyyn tai loppusijoitukseen

Vuonna 2007 annettu valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista on otettu hyvin käyttöön arvioitaessa epäilyllä tai tutkimuksilla todetun likaantuneen kohteen pilaantuneisuutta ja puhdistustarvetta. Harkittaessa maaperän puhdistamistarvetta painotuvat riskien tunnistaminen ja riittävät riskienhallintatoimet pitoisuusvertailun sijaan.

Maaperää puhdistettiin yleensä kaivamalla likaiset maat muualle asianmukaisesti käsiteltäväksi. Käsittelyyn tai loppusijoitukseen siirrettiin yhteensä noin 300 000 tonnia pilaantunutta maata.

Uusimmissa kunnostusratkaisuissa on maaperää puhdistettu kaivamisen sijaan yhä enemmän esimerkiksi eristämällä pilaantuneita maita 0,5–1 metrin paksuisen eristekerroksen tai -rakenteen alle sekä ohjaamalla maaperästä haihtuvia kaasumaisia haitta-aineita puhdistukseen putkirakenteissa.

Pilaantuneiden massojen hyötykäyttö maanrakennuskohteissa varsinkin kaivupaikkansa läheisyydessä on lisääntynyt. Kaivettuja maita käytettiin hyväksi joko täytöissä rakennusalueilla tai kaatopaikalla.

Pilaantuneiden maiden välivarastointi

Helsingin kaupungin rakentamispalvelu Staran hallitsemista pilaantuneen maan käsittelyalueista toimintaa oli Kyläsaaren välivarastointialueella, jossa käsiteltiin lähinnä Arabianrannan ja Kalasataman työmaan massoja noin 23 000 tonnia ja Vuosaaren välivarastokentällä, johon kuljetettiin lähinnä Vuosaaren alueelta kaivettuja maita noin 32 000 tonnia.

Kyläsaarenkatu 8 kuivatusalaiden ja Vuosaaren pilaantuneiden maa-ainesten loppusijoitusalueen toiminta oli pysähdyksissä. Jätkäsaaren ja Kalasatamaan perustetuilla ja Laajasalon entisen öljysataman alueelle vuonna 2010 rakennetulla välivarastointialueilla käsiteltiin pilaantuneita maita ja rakennuspurkujätettä läheisten suurten maankäyttömuutos- ja kunnostustöiden yhteydessä.

Rekisteri pilaantuneista maista

Rekisteriä pilaantuneista maista täydennetään edelleen

Ympäristökeskus on tallentanut vuonna 2008 ympäristöministeriön perustamaan maaperän tilan tietojärjestelmään Helsingistä tiedot 620 alueesta, joiden maaperä on kunnostettu tai sen arvioidaan olevan mahdollisesti pilaantunutta. Rekisteriä päivitetään edelleen, ja rekisteriin päätyneiden alueiden maanomistajille tiedotetaan rekisteriotteella.

Jätteet

Roskaantumisen lisääntyä 30 %

Roskaantumista koskevia toimenpiteidenpyyntöjä tuli yhteensä 131. Lisäystä edellisvuoteen oli 30 %. Toimenpiteidenpyyntöjen määrää lisäsivät edellisvuoteen verrattuna erityisesti luvattomasta leiriytymisestä aiheutunutta roskaantumista koskevat yhteydenotot.

Roskaantumisen valvonnan kehittämiseksi järjestettiin kaksi sidosryhmätilaisuutta roskaantumisasioiden kanssa työskentelevien kaupungin eri hallintokuntien edustajien kanssa.

Luminen talvi vaikeutti kiinteistöjen jätehuoltoa

Kiinteistöjen jätehuoltoa koskevia toimenpiteidenpyyntöjä tehtiin 22 kpl. Lisäystä edellisvuoteen oli 27 %. Toimenpiteidenpyynnöt koskivat pääosin joko ylitäysiä jäteastioita tai liian aikaista tyhjennystä. Luminen talvi aiheutti suuria vaikeuksia jäteastioiden tyhjentämiseksi, kun kiinteistöt laiminlöivät aurauksen.

Yritystoiminnan ja rakentamisen jätehuoltoa valvottiin

Yritystoiminnan ja rakentamisen jätehuoltoa valvottiin yrityksiin ja rakennustyömaille suunnatuilla tarkastuksilla valvontasuunnitelman mukaisesti. Vuoden aikana kartoitettiin teollisuusalueet uusien säännöllistä valvontaa edellyttävien kohteiden löytämiseksi. Vuoden aikana kartoitettiin myös erilaisten taiteilijatalojen ja taideopetusta antavien oppilaitoskiinteistöjen jätehuoltoa.

Ympäristöluvista ja ympäristölupahakemuksista annetuissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota toiminnan jätehuollon asianmukaiseen järjestämiseen.

Öljysäiliöistä tiedotusta

Tiedotteita, jotka käsittelivät käytöstä poistettuja kiinteistön öljysäiliöitä, jaettiin Suutarilan pohjoisosassa. Hakemuksia käytöstä poistettujen öljysäiliöiden jättämiseksi maaperään käsiteltiin 16 kpl.

Valtaosa huvivenesatamista tarkastettiin

Merenkulun ympäristönsuojelulain myötä huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmien valvonta siirtyi vuoden 2009 lopussa kokonaan alueelliselta ympäristökeskukselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Helsingissä on 77 ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkittyä huvivenesatamaa. Valtaosa niistä tarkastettiin kesällä 2010.

Kemikaalit

Tavoitteet ylitettiin – vuoden aikana 54 tarkastusta

Vuoden 2010 kemikaalivalvontasuunnitelman mukaisesti ympäristökeskus tarkasti muun muassa markkinoilla olevien kemikaalien luokituksia, päällysmarkkintöjä, pakkauksia, käyttöturvallisuustiedotteita sekä kemikaalitietojen toimittamista kemikaalirekisteriin.

Kemikaalitarkastuksia tehtiin sekä kemikaaleja markkinoille saattavissa yrityksissä että vähittäismyyntikohteissa. Molempien tarkastustyyppien vuosikohtaiset tarkastustavoitteet ylitettiin. Vuoden aikana tehtiin yhteensä 54 tarkastusta.

Tarkastuksiin olennaisena osana kuuluvalla jälkivalvonnalla varmistettiin havaittujen puutteiden ja virheiden korjaaminen lainsäädännön edellyttämälle tasolle. Joidenkin toiminnanharjoittajien toiminnan jälkivalvontaa jouduttiin tehostamaan yhteistyöllä Sosiaali- ja terveysalan lupavalvontaviraston (Valvira) kanssa.

Valvonnan yhdenmukaistaminen päämääränä

Ympäristökeskus jatkoi aktiivisesti valtakunnallisen kemikaalivalvonnan kehittämistyötä. Päämääränä on edistää valvonnan yhdenmukaistamista lainsäädännön tulkintojen ja tarkastustoiminnan

osalta yhteistyössä Valviran ja muiden kemikaalivalvontaan osallistuvien viranomaistahojen kanssa.

Lisäksi ympäristökeskus osallistui Valviran ylläpitämän kemikaalirekisterin kehittämiseen. Rekisteriä pyritään kehittämään tehokkaammaksi ja monipuolisemmaksi työvälineeksi kunnallisen kemikaalivalvonnan kannalta.

Ympäristökeskuksen asiantuntija avustivat vaaratilanteissa

Ympäristökeskuksen asiantuntijat avustivat myös pelastuslaitosta kemikaalionnettomuuksissa ja vaaratilanteissa.

Kuluttajaturvallisuus

Kuluttajaturvallisuustarkastuksissa ei todettu vakavia puutteita

Kuluttajaturvallisuustarkastuksia tehtiin 147. Valvontasuunnitelman mukaisesti tarkastettiin mm. kiipeilykeskusten, uima-allastilojen, keskeisimpien leikkialueiden sekä kaikkien Helsingin uimarantojen turvallisuus. Tarkastuksilla havaittuihin turvallisuuspuutteisiin puututtiin korjauskehotuksin ja valvottiin niiden noudattamista uusintatarkastuksin. Tarkastetuissa kohteissa ei todettu erittäin vakavia turvallisuuspuutteita.

Vaaraa aiheuttaviin palveluihin ja tavaroihin liittyviä ilmoituksia käsiteltiin 20 kpl. Ilmoituksista suurin osa saatiin palveluiden käyttäjiltä ja koski palveluissa tapahtuneita tapaturmia ja ”läheltä piti” -tilanteita.

Yleisötilaisuuksien turvallisuus huomion kohteena

Vuoden aikana osallistuttiin Turvatekniikan keskuksen koordinoimaan yleisötilaisuuksien turvallisuusprojektiin, minkä johdosta tarkastettiin Helsingin alueella järjestettyjen yleisötilaisuuksien turvallisuusjärjestelyjä.

Ympäristökeskus antoi lausuntoja uusista lainsäädäntöehdotuksista ja kehitti omia toimintatapojaan mm. tekemällä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa.

Ympäristöjohtaminen, -ohjelmat ja raportointi

Kaupungin ympäristöpolitiikka

Työryhmä valmistelemaan kaupungin ympäristöpolitiikan päivittämistä

Kaupunginjohtaja asetti helmikuussa 2010 työryhmän valmistelemaan kaupungin ympäristöpolitiikan päivittämistä. Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin apulaiskaupunginjohtaja Pekka Sauri ja jäseniksi nimettiin edustajat ympäristökeskuksesta ja 12 muusta virastosta ja liikelaitoksesta.

Työryhmä hyväksyi keväällä ympäristöpolitiikan päivittämisen työsuunnitelman ja käsitteli päivittämisen taustamateriaalia. Toukokuussa järjestettiin kaupungin asiantuntijoille suunnattu työpajapäivä, jossa ympäristöpolitiikan ensimmäistä luonnosta työstettiin. Ympäristöpolitiikan aihealueiksi valittiin ilmaston suojeleminen, ilmansuojeleminen, ympäristömelun torjunta, vesiensuojeleminen, luonnon ja maaperänsuojeleminen, hankinnat, materiaalihyönteisyys ja jätteet, ympäristötietoisuus ja -vastuullisuus sekä ympäristöjohtaminen ja kumppanuudet.

Syyskauden kolmessa kokouksessa ympäristöpolitiikan työryhmä käsitteli ympäristöpolitiikkaa, sen tueksi tehtyä taustamuistiota ja vaikutusten arviointia. Lokakuussa toteutettiin virastoille ja järjestöille suunnattu lausuntokierros ja kommentteja kerättiin Internetin välityksellä myös kaupunkilaisilta. Varsinaisen ympäristöpolitiikan ja taustamuistion työryhmä hyväksyi kokouksessaan joulukuussa. Taloudellisten vaikutusten arvioinnin viimeistely ja ympäristöpolitiikan käsittely kaupungin luottamuselimissä ajoittuu vuodelle 2011.

Kaupungin ympäristöraportti

Ympäristöasiat ovat edenneet hyvin

Kaupungin ympäristöraportti 2009 käsiteltiin kaupunginvaltuustossa syyskuussa. Raportin pohjalta käytiin valtuustossa vilkas 2,5 tunnin keskustelu ja se tuotti mm. 10 toivomuspontta, joista 6 hyväksyttiin.

Ympäristöraportin mukaan monet ympäristöasiat ovat edenneet kaupungissa hyvin ja kaupunki on panostanut ympäristöasioihin yhä enemmän myös taloudellisesti. Haasteita riittää kuitenkin, mm. ilmastopolitiikassa ja ilmanlaadun parantamisessa. Ympäristöraportissa oli uutena osiona hallintokuntien hyviä ympäristökäytäntöjä esittelevä kappale.

Virastojen ympäristöjohtaminen

Ympäristöjärjestelmät

Erityyppisiä ympäristöjärjestelmiä on käytössä seitsemällä kaupungin virastolla tai liikelaitoksella. Ympäristöohjelmia tai vastaavia on lisäksi käytössä tai tekeillä 12 muulla virastolla.

Ympäristöjohtamisen valmennus

Kaupungin ympäristöjohtamisen asiantuntijatyöryhmä jatkoi virastojen ja laitosten ympäristöjohtamisen valmennuksia. Vuonna 2010 järjestettiin valmennuskäynti kiinteistöviraston ja suomenkielisen työväenopiston johtoryhmiin. Ympäristökeskus tuki ja konsultoi terveyskeskuksen ympäristökatselmuksen ja -ohjelman laatimista.

Johto kiinni ympäristöön -seminaari

Lisäksi marraskuussa järjestettiin virastojen johdolle ja ympäristövastaaville suunnattu Johto kiinni ympäristöön -seminaari ja työpaja. Tilaisuuksissa käsiteltiin Helsingin kaupungin ympäristöjohtamisen ajankohtaisia haasteita sekä tapahtumien ympäristöasioiden hallintaa. Käytännön esimerkkeinä seminaarissa esiteltiin mm. Kansallisoopperan ja Nuorisosiainkeskuksen ympäristöjohtamista sekä Ilmastoinfon toimintaa. Työpajan teemoja olivat ympäristökatselmointi, ilmastolaskurit sekä ekokorttelien kehittäminen.

Yritysten neuvonta ja ohjaus ympäristöjohtamisessa

Ekokompassin toiminta vilkasta

Vuosi 2010 oli vilkasta aikaa Ekokompassin pilottiyritysten ympäristöneuvonnassa ja kevennetyn ympäristöjärjestelmän juurruttamisessa. Edellisenä vuonna aloittaneiden yritysten lisäksi noin kymmenen uutta pilottia tuli mukaan rakentamaan Ekokompassin mukaista ympäristöjärjestelmää. Kysyntää Ekokompassille oli varsinkin matkailualalla.

Kevään aikana luotiin Ekokompassin auditointimalli ja valittiin pilottikaudelle kaksi todentajaa. Vuoden loppuun mennessä Ekokompassi-auditointeja oli tehty jo lähes parikymmentä.

Koulutusta yritysneuvojille ja maahanmuuttajayrittäjille

Hanke jatkoi myös yritysneuvojille ja maahanmuuttajayrittäjille suunnattuja koulutuksia sekä neuvontamateriaalien kehittämistä. Suurin osa hankkeen tuottamista työkaluista löytyy Ekokompassin Internet-sivuilta (www.ekokompassi.fi). Työkalut ovat vapaasti kaikkien pk-yrittäjien ja muiden kiinnostuneiden hyödynnettävissä. Tukutorilla Ekokompassi osallistui ns. älykkään jäteaseman käyttöönottoon sekä lanseerasi alueen ensimmäisen ympäristöraportin.

Vuoden loppupuolella Ekokompassissa käännettiin katseet jo tulevaisuuteen ja luotiin kuluneelta pilottikaudelta saatujen kokemusten pohjalta toimintamalliehdotus pääkaupunkiseudun pk-yritysten ympäristötuesta. Hanke on päättymässä toukokuussa 2011, jonka jälkeen siinä luodut palvelut siirtyvät puolen vuoden siirtymävaiheen jälkeen Ilmastoinfon hallinnoimiksi.

Hankintojen ympäristövaikutukset

Hankintojen kestävä kehityksen ohjelma

Ympäristökeskus jatkoi yhteistyötä hankintakeskuksen kanssa hankintojen kestävä kehityksen ohjelman toteuttamiseksi. Ohjelman suunnittelu otettiin osaksi kaupungin hankintastrategian valmistelua.

ICLEI:n Procura+ -hankkeen Pekka Saurin puheenjohtajakauden osana osallistuttiin Helsingissä marraskuussa pidetyn Procura+ -seminaarin suunnitteluun ja toteutukseen. Seminaarin yhteydessä järjestetyn työpajan aiheina olivat pk-yritykset ja kestävät julkiset hankinnat. Työpajan puheenjohtajan toimi Päivi Kippo-Edlund ympäristökeskuksesta. Ympäristökeskus kutsui työryhmän ja ICLEI:n edustajia tutustumaan myös Ilmastoinfoon.

Hankintojen ympäristövaikutusten hallintaa edistettiin myös HSY:n koordinoiman Julia 2030 -hankkeen puitteissa, jossa laaditaan hankintojen tueksi ilmastolaskureita ja -ohjeita.

Ympäristötieto ja -vastuullisuus

Ympäristötilasto ja luontotietojärjestelmä

Ympäristötilaston tietovarantoa laajennettiin

Ympäristötilaston (www.helsinginymparistolasto.fi) tietojen pohjalta tehtiin teemakatsaus Helsingin pienvesistä.

Ympäristötilaston tietovarantoa laajennettiin ja tiedot päivitettiin tietokantaan. Tilaston asukasystävällisen käyttöliittymän suunnittelu yhdessä Espoon ja Vantaan kanssa vuodelle 2011 aloitettiin. Ympäristötilastoon liitettiin Espoon ja Vantaan ympäristötietoja.

Ympäristötilaston tietokantaa hyödynnettiin Helsingin ja Vantaan (HEVA) toimintaympäristöselvityksessä sekä Helsingin seudun kaksipuolaisen seutuhallinnon toimintaympäristöselvityksessä, joiden laatimista koordinoi Helsingin kaupungin tietokeskus.

Luontotietojärjestelmän eri versiot Internetissä

Luontotietojärjestelmän virkamiesversion kautta välitetään ympäristökeskuksen kokoamia luontotietoja muun muassa maankäytön ja luonnonhoidon suunnittelun tarpeisiin paikkatietona. Luontotietojärjestelmän yleisöversio tarjoaa kuntalaiselle yleiskuvan Helsingin luonnosta ja antaa tietoa lähiluonnosta, luonnonarvoista ja luonnon monimuotoisuudesta.

Aikaisemmin luontotietojärjestelmän virkamiesversio oli käytössä kaupungin intranetissä. Virkamiesversio uudistettiin vuonna 2010, ja se toimii nyt Internetissä kuten yleisöversiokin. Virkamiesversiolla suunnittelija näkee kuntalaista laajemmin Helsingin alueen luontotietoja. Virkamiesversion uudella aineistojen siirto -toiminnolla suunnittelijat voivat ladata aineistoa tiedostoina.

Luontotietojärjestelmän sisältöä täydennettiin ja päivitettiin vuonna 2010 linnustollisesti arvokkaiden kohteiden osalta.

Sekä virkamies- että yleisöversio löytyvät osoitteesta www.hel.fi/luontotieto. Luontotietojärjestelmä on osa Helsingin kaupungin ptp.hel.fi-paikkatietojärjestelmää.

Harakan luontokeskus (Harakka)

Kaivopuiston edustalla entisessä puolustusvoimien saarella sijaitseva Harakan luontokeskus esittelee saaristoluontoa, vedenalaista elämää ja Itämeren ympäristökysymyksiä sekä kannustaa ympäristövastuullisuuteen ja kestävään elämäntapaan.

Luontokeskus tarjoaa ympäristökasvatuspalveluja sekä suurelle yleisölle että kohdennetusti päivähoidolle, kouluille ja muille oppilaitoksille. Harakka on ympäristökasvatuksen kehittämiskeskus, joka tuottaa myös materiaaleja ja toteuttaa hankkeita yhteistyössä tutkijoiden, taiteilijoiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Luontokeskus oli avoinna yleisölle 4.5.–30.9.2010 tiistaista perjantaihin klo 10–17 ja viikonloppuisin klo 12–16. Luontokouluun, saariseikkailuihin ja retkille oli runsaasti tulijoita. Yhteensä vuoden aikana luontokeskus järjesti 236 ryhmälle (5 020 osallistujalle) opastus- tai opetustapahtuman. Harakassa vuoden kävijämäärä oli 9 513.

Luonnon monimuotoisuuden teemavuosi

Vuonna 2010 Harakka osallistui YK:n kansainväliseen luonnon monimuotoisuuden teemavuoteen järjestämällä aiheeseen liittyviä tapahtumia, retkiä ja kursseja. Teemavuoteen liittyen luontokoulu-toiminnassa korostettiin entistä painokkaammin luonnon merkitystä ihmisen hyvinvoinnille. Jokaisen omaa toimintaa luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi painotettiin.

Toimintakauden aikana etsittiin ja kokeiltiin keinoja sovittaa luontokasvatus- ja valistustyö yhteen yhä kasvavan valkopesikihanhikannan kanssa.

Tapahtumia yhteistyössä muiden kanssa

Tapahtumien järjestämisessä tehtiin aktiivisesti yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Vesiliikennepäivä järjestettiin yhteistyössä Liikuntaviraston kanssa. Monimuotoinen Itämeri -tapahtuman järjestämisessä yhteistyökumppaneina olivat Biosukeltajat, Baltic Sea Action Group (BSAG) sekä Alleco.

Meren ihmeet ja käden taidot -tapahtuma puolestaan järjestettiin yhteistyössä kaupungin tapahtumayksikön ja Harakka ry:n kanssa. Suomen ympäristökeskuksen ja ympäristöministeriön kanssa järjestettiin toimittajille retki, jossa esiteltiin Suomenlahden vedenalaista luontoa ja siihen liittyviä tutkimushankkeita mm. Velmu -hanketta.

Luontokoulut

Luonnon monimuotoisuus luontokoulujen teemana

Luontokoulun teemoina olivat Harakan saaren sekä vedenalaisen luonnon monimuotoisuus ja monimuotoisuuden vaaliminen. Luontokoulun opetusryhmät olivat peruskoulun 1.–9. luokkia, useimmin 1.–5. luokkia.

Kevätlukukaudella ohjelmassa oli tutkimusmatka lintusaarelle tarkkaillen pesintää ja ravinnonhankintaa. Syksyllä paneuduttiin löytöjen ja havaintojen kautta saariekologian saloihin sekä luonnon monimuotoisuuteen. Itämeren elävät pisarat -ohjelmassa tutkittiin vedenalaista elämää ja omia vaikuttamisen mahdollisuuksia kotimeremme tilaan. Talvikaudella toteutettiin tutkimusretkiä helsinkiläisten koulujen lähiluontoon.

Ympäristökursseja lukiolaisille

Ympäristöntutkimuskurssien suosio kasvoi vuoden aikana. Kurssit suunnattiin pääasiassa lukiolaisille. Kurssien tutkimusalueina olivat vesi ja ilma. Toiminta oli erittäin aktiivista Helsingin kuvataidelukion kanssa.

Tutkimusnäytteiden tuloksista laadittiin ympäristön tilaa kuvaava yhteenveto, jossa tärkeä osa oli miettiä oppilaan omaa suhtautumista ja vaikuttamista ympäristöön. Yhteistyökumppaneina olivat Aalto-yliopisto, Metropolia, Helsingin yliopiston LUMA-keskus, Ilmatieteenlaitos ja HSY.

Saariseikkailut

Saariseikkailuissa kannustettiin ympäristövastuullisuuteen

Päivähoidon ryhmille järjestettiin Luonnonystävän matkassa -saariseikkailuretkiä. Retket oli suunnattu 4–7-vuotiaille ja niiden kesto oli neljä tuntia. Seikkailuun sisältyi luonnonhavainnointia ja lasten kannustusta ympäristövastuullisuuteen.

Harakassa järjestettiin myös seitsemän perheille suunnattua saariseikkailuretkiä. Palaute oli jälleen hyvin kiittävää.

Luontoretket

Kallion lähiluonto, lintujen syysmuutto Viikissä ja Haltialan luonto kiinnostivat

Opastettuja luontoretkiä Helsingin lähiluontoon järjestettiin 27. Keskimäärin retkille osallistui 40 kävijää (edellisvuonna 39 kävijää).

Kaupungin retkistä suosituimpia olivat Helsinki-päivän luonto- ja taidetapahtuma Harakan saarella, Kallion monimuotoinen lähiluonto, lintujen syysmuutto Viikissä ja Haltialan luonto. Luontoretket järjestettiin yhteistyössä Gardenia - Helsingin ja pääkaupunkiseudun muiden kuntien kanssa. Harakkaan järjestettiin myös tilausretkiä yrityksille, kouluille ja päivähoidolle.

Kurssit ja leirit

Pääkaupunkiseudulla 40 kurssia kasvatuksen ammattilaisille

Kasvatuksen ammattilaisille suunnattujen kurssien suunnittelussa ja tiedottamisessa tehtiin seudullista yhteistyötä. Helsingin, Espoon ja Vantaan luontokeskusten järjestämät ympäristökasvatuskurssit koottiin yhteiseen esitteeseen, joka lähetettiin kaikille seudun kouluille ja päivähoidolle.

Kurssien suunnittelussa ja toteuttamisessa tehtiin yhteistyötä lähikuntien, opetusviraston, sosiaaliviraston, Gardenia - Helsingin, Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksen ja Suomen ympäristökasvatuksen seuran kanssa. Yhteensä pääkaupunkiseudulla järjestettiin 40 eri aiheista kurssia.

Harakassa ekolarppausta

Harakan kurseista toteutuivat talviluonto, koulun lähiluonto opetuksen aarreaittana, keväänseuranta, ympäristökemiaa luonnossa, lintukurssi, luonto hyvinvoinnin edistäjänä ja monikulttuurisuus ympäristökasvatuksessa.

Harakassa järjestettiin heinäkuussa kahden päivän pituinen ympäristöntutkimuskesäleiri, jonka aikana tutkittiin ympäristön biologisia, fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia. Leiri oli suunnattu 13–18-vuotiaille. Elokuussa järjestettiin viiden päivän mittainen lasten luonnontutkimusleiri 9–12-vuotiaille sekä kahden päivän mittainen nuorten ekolarppausleiri.

Näyttelyt ja yleisötapahtumat

Yleisötapahtumien aiheena mm. Itämeren luonto

Harakassa järjestettiin useita erilaisia teematapahtumia. Hiihtolomaviikolla järjestettiin yhdessä Harakan taiteilijoiden kanssa kynttiläpäivän tapahtuma. Vesiliikennepäivänä 15.5. tarkkailtiin lintuja, elokuussa järjestettiin koko perheen Monimuotoinen Itämeri -tapahtuma. Syyskuussa Open House Helsinki -tapahtumassa oli mahdollisuus osallistua luontoretkille ja lasten saariseikkailuretkille.

Näyttelyissä esiteltiin vedenalaista elämää ja Harakan saarta

Visa Hietalahden näyttely Meren sisäiset maisemat sekä Akvaariovaja akvaarioineen ja kalamal-leineen esittelivät Suomenlahden vedenalaista elämää. Harakan tarinat -näyttely johdatti kävijät saaren historiaan, luontoon sekä luontokeskuksen ja taiteilijatalon toimintaan.

Ympäristökasvatuksen yhteistyö- ja kehittämishankkeet

Itämeren ympäristökasvatukseen monipuolista materiaalia

Cobweb -Communicating the Baltic -hankkeessa luodaan ympäristökasvatusmateriaaleja, joissa yhdistyvät asiantuntijätieto alueen tilasta ja ympäristökasvatusosaaminen.

Harakan luontokeskus on ollut aktiivisesti mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa Samaan aikaan toisaalla -näyttelyteltoa, joka havainnollistaa kulutuksen vaikutuksia Itämeren ekosysteemeihin. Hanketta vetää Hyria koulutus Oy.

Ympäristövastuullisuuden osaamispankki ja Itämeren oppimispolku kehittämiskohteina

Harakka oli yhteistyökumppanina Hyria koulutus Oy:n koordinoimassa Ympäristövastuullisuuden osaamispankki Uudellemaalle -hankkeessa, joka tuotti laajan palveluita ja osaamista esittelevän nettisivuston.

Harakka oli mukana kehittämässä myös Biologian ja maantieteen opettajien liiton koordinoimaa Itämeren oppimispolkua, joka puolestaan kokosi Itämerelliset ympäristökasvatuspalvelut samaan portaaliin. Lisäksi osallistuttiin vuonna 2012 avattavan Nuuksiokeskuksen ympäristökasvatuspalveluiden kehittämiseen. Harakka toimi myös Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelman paikallisena edistäjänä.

Ympäristönkasvatus kiinnosti myös ulkomailla

Helsingissä tehtävää ympäristökasvatustyötä esiteltiin Pietarissa ja Moskovassa. Harakassa vieraili useita ulkomaalaisia asiantuntijaryhmiä tutustumassa toimintaan. Toimintaa esiteltiin mm. kahdelle Helsingissä vierailleelle eteläkorealaiselle ryhmälle.

Ekotukitoiminta

Ekotukihenkilöitä koulutettu jo 721

Ekotukitoiminta vakiinnutti asemaansa yhä useammassa kaupungin virastossa. Vuoden 2010 lopussa kaupungin 30 virastoon, laitokseen tai tytäryhteisöön oli koulutettu 721 ekotukihenkilöä.

Kahdeksassa peruskoulutuksessa koulutettiin uusia ekotukihenkilöitä 165. Ekotukihenkilöille tarjottiin jatkokoulutusta kemikaaleista, energiansäästöstä ja energiatehokkuudesta, ilmastoasioista, jätteistä ja jätehuollosta, luonnon monimuotoisuudesta sekä motivoinnista ja innostamisesta.

Ympäristökeskuksen ekotukitiimi tuki ekotukihenkilöitä konsultoivilla työpaikkakäynneillä, materiaalien tuottamisella ja levittämisellä ja kampanja-avulla. Esimerkiksi valtakunnallinen energiansäästöviikko näkyi lokakuussa sadoissa kaupungin työyhteisöissä ekotukihenkilöiden aktiivisuuden ansiosta.

Ekotukitoimintaa yhteistyössä muiden kanssa

Ekotukitoimintaa kehitettiin edelleen edellisenä vuonna käynnistyneen Eco-support Activity -hankkeen avulla. Hanke saa rahoitusta Central Baltic INTERREG IV A 2007–2013 -ohjelman kautta, joka tavoittelee Euroopan alueellista yhteistyötä ja on rajat ylittävä. Yhteistyökumppaneina on suomalaisia ja virolaisia kuntia.

Yhteistyötä tehtiin myös muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa, joihin ekotukitoiminta leviää HSY-vetoisella Julia2030-hakkeella. Ekotukihanke osallistui ilmastolaskurin, www.ilmastolaskuri.fi,

hankinnat-osion päivitystyön rahoittamiseen. Ekotukitoimintaa ja Eco-support Activity -hanketta esittelevät suomen-, ruotsin-, englannin- ja vironkieliset nettisivut www.eco-support.net avattiin syksyllä.

Ekotukihenkilöverkoston kehittäminen on määritelty yhdeksi Suomen ympäristöministeriön ja Pietarin ympäristökomitean välisen yhteistyöohjelman yhteistyöaiheeksi. Tavoitteena on Suomessa hyviksi havaittujen ympäristönsuojelun käytäntöjen esittäminen venäläisille kollegoille ja lisäarvon löytäminen ympäristönsuojelutyössä yhteisen kumppanuuden periaatteella. Lähialueyhteistyötä edistettiin ympäristöministeriön rahoittamalla hankkeella, jossa ekotukitoimintaa esiteltiin pietarilaisille.

VUOROVAIKUTUS

Neuvonta

Yhteydenotot neuvontaan lisääntyivät

Neuvonnan yhteydenottomäärät kasvoivat edellisvuoteen verrattuna. Etenkin asiointi sähköpostitse, mutta myös käyntiasiakasmäärä kasvoi. Kaikkiaan yhteydenottoja tuli neuvonnan kautta lähes 12 400.

Puhelinneuvonnan kysyntä pysytteli edellisvuoden tasolla. Puhelinneuvonta-aikana (ma–pe klo 9–13) oli mahdollisuus asioida päivystävän terveystarkastajan (myymälät, elintarvikkeet, talous- ja uimaveden laatu), neuvovan ympäristötarkastajan (asuntojen terveyshaitat, roskaantumisen, teollisuus ja maaperä, jätevesi) ja yleisneuvonnan (ilmoitukset, lomakkeet, tuhohyönteiset, muut asiat) kanssa.

Käyntiasiakkaille virasto oli avoinna virka-aikana klo 8.15–16.

Vuoden aikana ympäristökeskuksen toimintaa ja ajankohtaisia ympäristöasioita esiteltiin seitsemälle oppilaitosryhmälle.

Asiakaspalvelun henkilökunta piti luennon Helsingin ympäristöasioista kuudelle kiinalaiselle virkamiesvierailijaryhmälle sekä yhdelle Senegalilaiselle delegaatiolle.

Näyttelyt

Viisi näyttelyä ilahdutti asiakaspalvelussa

Asiakaspalvelussa järjestettiin seuraavat viisi näyttelyä:

- Liisa Lammi: Valintoja (30.4.–28.5.2010)
- Pira Cousin: Lumo – valokuvia Helsingin luonnosta (11.2.–31.3.2010)
- Kallion kuvataidelukion tekstiilitöitä (Kallio kukkii -viikolla 14.–23.5.2010)
- Monica Gorbatow: Uimarantakuvia (21.6. – 20.8.2010)
- Taika Ilola: Kohtaamisia II – valokuvanäyttely matkasta kaamokseen ja takaisin (11.11.2010–11.1.2011)

Lisäksi järjestettiin Sipoonkorven metsäalueesta kertovan dokumenttielokuvan (Sipoonkorpi – kaliumetsistä kartanoihin, tuottanut Ismo Tuormaa) näytös ympäristökeskuksessa 28.4.2010.

Helsingin ympäristöpalkinto

Helsingin kaupungin ympäristöpalkinto 2010 risteilyvarustamo IHA-Lines Oy:lle

Helsingin kaupungin ympäristöpalkinnon kilpailuteema vuonna 2010 oli Itämeri. Palkinnon sai Helsingin risteilyjä järjestävä risteilyvarustamo IHA-Lines Oy Helsinki Cruises.

Perusteluna todettiin mm., että yritys asettaa ympäristötavoitteensa lain vaatimuksia korkeammalle tasolle ja kouluttaa henkilöstönsä ympäristötietoisiksi. Yrityksen rakennuttamassa uudessa päivärasteilyaluksessa on vähäpäästöiset, uutta teknologiaa edustavat koneet. Lisäksi risteilyvarustamo on osallistunut Itämerihaasteeseen sekä pienten ja keskisuurten yritysten Ekokompassi-hankkeeseen.

Viestintä

Ympäristökeskuksen julkisuus viestimissä neutraalia

Ulkopuoliselta toimittajalta tilattuun mediaseurantaan kertyi yhteensä 412 osumaa. Ympäristökeskuksen julkisuus viestimissä oli enimmäkseen neutraalia. Ylivoimaisesti eniten osumia (25 prosenttia) kirjattiin heinäkuussa.

Laajinta julkisuutta saivat festariruokien ruokamyrkytysriski, häirikköjoutsenet, mansikanmyynnin tehotarkastus, citykanit, Pukinmäen puhdistamon jätevesipäästö ja sen vaikutus Vantaanjoen uimarantojen vedenlaatuun, luteiden yleistyminen ja jauhelihan hygieeninen laatu.

Toiminnasta kerrottiin tiedotteilla, esitelmillä ja esitteillä

Viestimille lähetettiin 120 tiedotetta (edellisvuonna 105). Lukuun eivät sisälly luontoretkitiedotteet eivätkä Harakan luontokeskuksen tiedotteet. Ympäristökeskuksen omaan julkisuusseurantaan kirjattiin 144 viestimille annettua haastattelua.

Ympäristökeskuksen asiantuntijat pitivät 55 esitelmää ympäristökeskuksen ulkopuolella. Ympäristökeskus oli mukana kahdessa yleisötapahtumassa.

Vuoden aikana tuotettiin 11 esitettä, mm. esitteet Kaupunkiluonto monimuotoiseksi, Environmental Sustainability Issues and Challenges in Helsinki 2010 ja Kestävä elämäntapa.

Ympäristökeskuksen viestintähenkilöitä osallistui Helsingin Veden ja HSY Vesihuollon järjestämiin harjoituksiin, joiden aiheina olivat talousvesikriisit.

Uimaveden laatu ja sinilevätilanne kiinnostivat verkkosivuilla kävijöitä

Vuonna 2010 ympäristökeskuksen suomenkielisillä verkkosivuilla vieraili keskimäärin 22 000 kävijää kuukaudessa. Kävijämäärä kasvoi edellisvuodesta. Ruotsinkielisillä sivuilla kävijöitä oli keskimäärin 3 000 ja englanninkielisillä sivuilla 2 000 kuukaudessa.

Vuonna 2010 suurimmat kävijämäärät verkkosivuilla olivat heinä- ja elokuussa. Tietoa etsittiin etenkin uimaveden laadusta, sinilevätilanteesta sekä sisätilojen tuohyönteisistä.

Asiakaskysely ympäristökeskuksen palvelusta

Ympäristökeskuksen palvelu arvioitiin kyselyssä hyväksi tai kiitettäväksi

Ympäristökeskus keräsi 1.9.–30.11.2010 välisenä aikana palautetta asiakkailtaan ja sidosryhmiltään. Vastaajia pyydettiin arvioimaan kouluarvosanoin (asteikko 4–10) henkilöstön tavoitettavuutta, palvelualltiutta ja ystävällisyyttä, asiantuntemusta sekä yleisarvosanaa ympäristökeskuksen palvelusta. Lisäksi pyydettiin arviota Internet-sivuista.

Henkilöstön tavoitettavuus sai arvion 8,5 (vastausten keskiarvo, vastaajia 175), palvelualltius ja ystävällisyys 8,9 ja asiantuntemus 9,0. Yleisarvosana ympäristökeskuksen palvelusta oli 8,7.

Verkkosivuarvioiden keskiarvotulokset vaihtelivat yksiköittäin välillä 7,6 - 9,1. Verkkosivustoon liit-

tynyt palaute (sekä positiivinen palaute että kehittämissuhteet) koski sivujen rakennetta ja ulkoasua.

Kysely toteutettiin liittämällä kyselysivusto linkiksi lähtevien sähköpostien mukaan. Kyselyyn sai myös vastata ympäristökeskuksen asiakaspalvelutilassa paperilomakkeella. Noin 70 % henkilöstöstä osallistui kyselyn toteuttamiseen. Kyselyyn vastasi 175 ympäristökeskuksen asiakasta tai yhteistyökumppania.

Kansainväliset verkostot

Greening the Local Economy – EUROCITIES Environment Forumin työryhmä

EUROCITIES-järjestön Environment Forumin työskentelyyn osallistuttiin aktiivisesti. Vuoden aikana Environment Forumilla oli kolme kokousta. Päivi Kippo-Edlund toimi vuonna 2010 Greening the Local Economy -työryhmän puheenjohtajana ja järjesti kauden aikana kolme työryhmän kokousta.

Ensimmäinen työryhmän kokous pidettiin Madridissa helmikuussa Environment Forumin kokouksen yhteydessä ja toinen Helsingissä lokakuussa ICLEI:n Procura+ -seminaarin yhteydessä. Vuoden 2010 kolmas tapaaminen pidettiin Environment Forumin kokouksen yhteydessä Kööpenhaminassa lokakuussa. Siellä tutustuttiin erityisesti isäntäkaupungin *Green Business Networkin* toimintaan sekä esiteltiin uutta Ilmastoinfoa.

Vuoden yksi merkittävimmistä tuloksista oli Madridissa Environment Forumin ja Economic Development Forumin aikana järjestetty Greening the Events -workshop, johon osallistui noin 30 asiasta kiinnostunutta tahoa useasta eri maasta. Workshop oli Greening the local Economy -työryhmän ja Clean Cities -työryhmän yhteisen samannimisen hankkeen kick-off tilaisuus, jossa kerättiin ja jaettiin tietoa siitä, miten suurten tapahtumien ympäristöasioita hoidetaan tällä hetkellä Euroopassa ja miten niiden ympäristövaikutuksia voitaisiin vähentää. Hanke jatkuu myös vuonna 2011.

Nordic Environment Network – pohjoismainen yhteistyöhanke pk-yritysten ympäristösuorituskyvyn vahvistamiseksi

Nordic Environment Network -verkoston päämääränä on kehittää pohjoismaisten kevennettyjen ympäristöjärjestelmien yhteistyötä ja yhtenäistää käytäntöjä Pohjoismaissa.

Vuonna 2010 verkosto tapasi kaksi kertaa. Toukokuussa verkosto osallistui Norjan Eco-Lighthouse -järjestelmän auditointikurssille ja syyskuussa pidettiin Oslossa workshop, jossa suunniteltiin yhteistä pohjoismaista raportointijärjestelmää verkostossa mukana oleville yrityksille. Yhteistyölle haettiin rahoitusta Pohjoismaiden ministerineuvostolta, mutta lopullista rahoituspäätöstä ei vielä saatu.

Moskova-yhteistyö

Ympäristökeskus valmisteli syyskuussa Moskovassa allekirjoitettua Helsingin ja Moskovan kaupunkien välistä ympäristöyhteistyösopimusta. Sopimus määrittelee vuosien 2010–2014 aikana tehtävän yhteistyön aiheet ja käytännöt, jotka painottuvat tietojen vaihtoon ympäristönsuojelun eri aloilla (maaperänsuojelu, meluntorjunta, ilmastoasiat ja energiatehokkuus, ympäristökasvatus ja viheralueiden hoito). Sopimuksen toimeenpano aloitettiin jo loppuvuodesta 2010.

Moskovan Helsinki-viikon aikana järjestettiin myös ympäristöaiheinen seminaari, johon osallistui ympäristökeskuksesta viisi asiantuntijaa sekä edustajat Helsingin Energiasta ja rakennusvirastosta.

Muu kansainvälinen yhteistyö

Ympäristökeskus osallistui ICLEIn Informed Cities -hankkeen Kestävän kehityksen kaksiosaiseen kyselyyn. Kyselyn ensimmäisessä osassa täytettiin verkossa Local Evaluation 21 -arviointi, joka koski Helsingin kestävän kehityksen edistymistä. Toinen osa on indikaattorikyselyyn (Urban Ecosystem Europe) vastaaminen.

Espoon kanssa yhteistyössä tehtiin pilottihankehakemus, joka koski EU:ssa valmisteltua kestävän kehityksen verkkopohjaista itsearviointityökalua (RFSC). Työkalun avulla pyritään käytännön Kehetyksen sekä vuoropuhelun seurantaan ja kehittämiseen. Hanke toteutuu vuoden 2011 aikana.

Tietokeskuksen koordinoimaan kansainväliseen Urban Sustainability Development Index -indikaattorikyselyyn koottiin vastauksia. VTT:n koordinoimaan Rescue-EU -hankkeeseen (sustainable and green resilient cities) tehtiin hankehakemus. Hankkeen tavoitteena on kehittää ja vertailla erilaisia indikaattorityökaluja ympäristöasioiden arvioimiseksi sekä samalla kehittää myös käytännön seurantamenetelmiä tarvittavien tietojen saamiseksi.

VUOSI 2010 LUKUINA

Talous ja tuottavuus

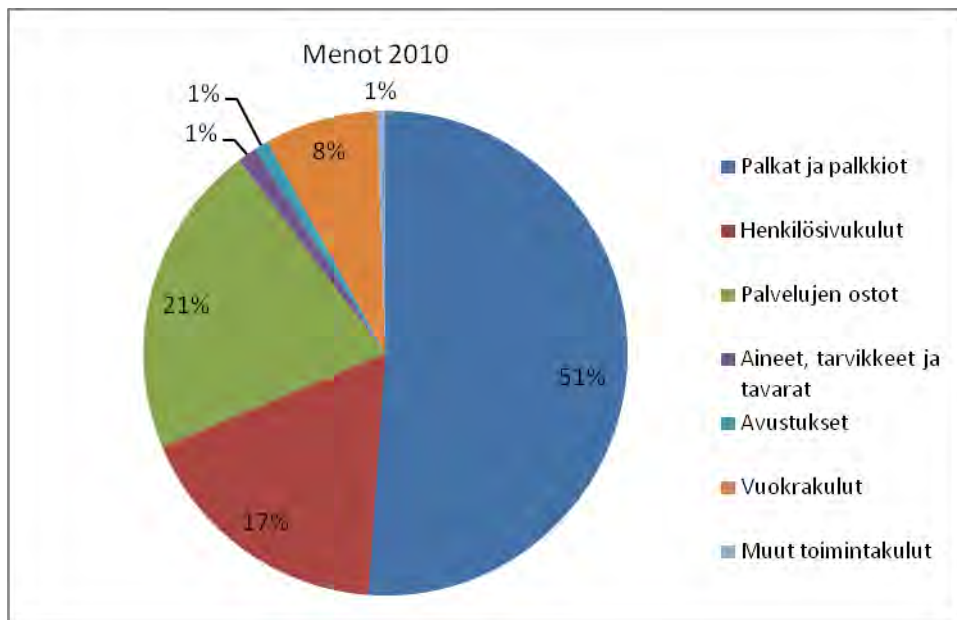
Tunnusluvut

Tunnusluvut	Talousarvio	TA-muutokset	Yhteensä	Toteutunut	Poikkeama	Ylitysoikeus
Asiantuntijatoiminta						
Tutkimukset, selvitykset, ohjelmat	60	0	60	45	-15	
Konsultointi	345	0	345	784	439	
Kirjalliset lausunnot	2 506	0	2 506	2 116	-390	
Valvonta						
Luvat ja ilmoitukset	1 860	0	1 860	1 624	-236	
Valvontatarkastukset ja näytteenotto	11 000	0	11 000	7 988	-3 012	
Asiakaspalvelu						
Neuvonta	5 200	0	5 200	10 167	4 967	
Tiedotus ja valistus	260	0	260	353	93	
Tuotteet yhteensä	21 231	0	21 231	23 077	1 846	
Tehokkuus/taloudellisuus						
Menot/asukas, euroa	19,25	0,00	19,25	18,96	0,29	
Voimavarat						
Henkilöstön määrä	136	0	136	136	0	
Tuottavuus (2007=100)	TA 2010	2010	2009	2008	2007	
Tuoteindeksi	105,6	101,9	108,6	95,2	100,0	
Käyttömenoindeksi	107,8	106,0	106,6	100,5	100,0	
Tuottavuusindeksi	98,0	96,1	101,8	94,8	100,0	

Vuoden 2010 talousarvion toteutuminen

	Tulosbudjetti 1 000 e	Toteutunut 1 000 e	Poikkeama 1 000 e
Myyntituotot	0	4	4
Maksutuotot	1 323	1 072	-251
Tuet ja avustukset	147	270	123
Vuokratuotot	2	0	-2
Muut toimintatuotot	0	26	26
Tulot yhteensä	1 472	1 372	-100
Palkat ja palkkiot	5 456	5 706	-250
Henkilösivukulut	1 875	1 959	-84
Palvelujen ostot	2 681	2 341	340
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	145	143	2
Avustukset	104	104	0
Vuokrakulut	844	844	0
Muut toimintakulut	60	62	-2
Menot yhteensä	11 165	11 159	6
Toimintakate	-9 693	-9 787	-94
Poistot	160	165	-5
Tilikauden tulos	-9 853	-9 952	89

	Tulosbudjetti 1 000 e	Toteutunut 1 000 e	Poikkeama 1 000 e
Tulot yhteensä	1 472	1 372	-100
Menot yhteensä	11 165	11 159	6
Toimintakate	-9 693	-9 787	-94

Toiminta tilastoina

Ympäristökeskuksen henkilöstö 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Vakinaiset	159	157	128	127	124
Määräaikaiset/sijaiset	29	40	31	28	31
Työllistetyt	5	3	0	2	4
EU-projektihenkilöstö	1	3	3	6	12
Kesätyöntekijät	20	22	6	8	6

Elintarvikevalvonnan kohteet, tarkastukset ja huomautukset

YMPÄRISTÖTERVEYSYKSIKKÖ (Elintarvike- ja terveysvalvonta)

	2006	2007	2008	2009	2010
Lausunnot, kirjeet, tarkastuskertomukset	786	1126	951	1349	1189
Valvontatarkastukset ja -näytteet	7871	7474	6999	7044	7344
Päätökset	1393	1183	1108	1283	1093
Päivystyspuhelut	9 851	3809	2494	2650	2651
Yhteensä	19901	13592	11552	12326	12277

KOHDELUOKKA/ -RYHMÄ	Kohteet	Tarkastukset	Toimenpiteiden määrä	Elintarvikenäytteet
Alkutuotantotilat	13	49		
Liha-alan laitokset	18	142	79	362
Kala-alan laitokset	6	62	35	196
Maitoalan laitokset	1	4	3	5
Elintarvikevalmistus	129	211	184	186
Tukkukaupat, varastot ja kuljetukset	348	219	100	44
Ravintolat, Kahvilat	2085	1236	723	1358
Muut suurtaloudet	738	201	105	250
Elintarvikemyymälät	962	474	246	528
Torit ja muut myyntipaikat	546	309	131	90
yht:	4846	2862	1606	3019
Tilapäinen myynti (ilmoitukset)	1110			

Ympäristövalvonta

LUVAT, ILMOITUKSET JA LAUSUNNOT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ilmoitukset erityisen häiritsevistä melusta	185	216	181	237	214	172	242
Tehtaiden ja laitosten luvat ja ilmoitukset	31	35	46	46	49	40	55
Ilmoitukset pilaantuneen maaperän kunnostamisesta	21	18	18	24	18	25	18
Ilmoitukset haittaa aiheuttavista rakennustoista	98	97	98	85	107	103	72
Ilmoitukset päivähoitotilojen, koulujen ja vanhainkotien käyttöönotosta	42	34	16	16	40	49	74

KÄSITELLYT VALITUKSET	2006	2007	2008	2009	2010
Teollisuus	147	147	132	256	316
Maaperä	22	20	39	15	42
Asunnot ja muu asuin ympäristö	458	551	527	508	445

VALVONTATARKASTUKSET	2006	2007	2008	2009	2010
Teollisuus ja maaperä	879	1256	1164	1025	973
Maaperä	444	535	441	504	525
Asunnot ja muu asuin ympäristö	1335	1186	1118	1116	957
- asunnot	1149	983	910	904	788
- muu asuin ympäristö	186	203	208	212	169

YHTEYDENOTOT NEUVOVAAN YMPÄRISTÖTAR- KASTAJAAN	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Puhelujen määrä	6249	6066	5617	3518	2475	2380	2452

Ympäristönsuojelu- ja tutkimus

Lausunnot	112 kpl
Aloitteet	0 kpl
Esitykset	0 kpl

HARAKAN TOIMINTAAN OSALLISTUNEIDEN LUKUMÄÄRÄT 2006 – 2010

Toimintamuoto	2006	2007	2008	2009	2010
Teemaretket	585	414	297	328	279
tilausretket	1186	1359	1370	959	1070
luontokoulu	1256	1238	1275	1093	741
talviluontokouluretket					352
pv.hoidon saariseikkailut	623	891	727	599	722
ympäristöntutkimuskurssit	0	0	0	76	500
yleisösaareiseikkailut	555	334	324	575	368
kurssit	96	75	146	91	56
yleisötapahtumat	100	140	100	316	907
leirit	0	16	11	9	28
yhteensä	4401	4467	4250	4046	5023

HARAKAN TOIMINTARYHMIEN MÄÄRÄ 2006 – 2010

Toimintamuoto	2006	2007	2008	2009	2010
Teemaretket	10	9	9	9	6
tilausretket	61	71	66	55	58
luontokoulu	61	56	62	54	48
talviluontokouluretket					16
pv.hoidon saariseikkailut	48	59	53	42	53
ympäristöntutkimuskurssit	0	0	0	9	34
yleisösaareiseikkailut	7	7	7	7	7
kurssit	6	4	10	3	7
yleisötapahtumat	1	1	2	2	4
leirit	0	1	1	2	3
yhteensä	194	208	210	183	236

Asiakaspalvelun ja viestintäpalvelujen tuotteet 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Esitteet ja oppaat	8	7	14	9	11
Yhteydenottoja neuvontaan yhteensä	7 098	15 136**)	12 203	11348	12 362
Vastaanotettuja vierailuryhmiä	20	18	8	31	13
Vaihtuvat näyttelyt aulassa	7	6	6	5	5
Tiedotteet viestimille	75	120	129	105	119
Tiedotustilaisuudet	1	5	2	2	1
Tapahtumiin, näyttelyihin ja messuille osallistuminen	8	20	19	15	9
**) tästä lähtien sisältää kaikki uuden yhdistetyn neuvonnan yhteydenotot.					

Ympäristökeskuksen julkaisut 2010

1. **Voileipien mikrobiologinen laatu Helsingissä 2009** (pdf 293 kt)
Saarijärvi, P., Laine, K., Klemettilä-Kirjavainen, E.
2. **Ulkotapahtumissa ja toreilla tarjoiltavan ruoan hygieeninen laatu Helsingissä** (pdf 545 kt)
Pahkala, E., Saltiola, H., Åberg, R.
3. **Ilmanlaatu Helsingin tietunneleissa** (pdf 1 482 kt)
Pirjola, L., Loukkola, K., Koskentalo, T., Väkevä, O.
4. **Helsingin ja Espoon merialueen tila vuonna 2009. Jätevesien vaikutusten velvoitetarkkailu.** (pdf 5 632 kt)
Muurinen, J., Pääkkönen, J.-P., Räsänen, M., Sopanen, S.
5. **Helsingin hiljaiset alueet - asukaskyselyn tuloksia** (pdf 2 044 kt)
Päivänen, J., Leppänen, P.
6. **Maaperän haitta-aineiden taustapitoisuudet sekä pitoisuudet puistoissa ja kerrostalojen pihilla Helsingissä. Täydennetty painos.** (pdf 1 034 kt)
Salla, A.
7. **Vuosaaren satamahankkeen linnustoseuranta 2009** (pdf 4 193 kt)
Yrjölä, R.
8. **Helsingin kaupungin Itämerihaaste-toimenpiteiden toteutumisen arviointi** (pdf 1 128 kt)
Harju, I.
9. **Merivesitulvan aikana ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavat riskikohteet Helsingissä** (pdf 3 696 kt)
Vaitomaa, J., Nurmi, P., Puttonen, J.
10. **Jauhelihan ja marinoidun lihan laatu helsinkiläisissä vähittäismyymälöissä** (pdf 428 kt)
Hokkanen, P., Åberg, R., Klemettilä-Kirjavainen, E.

11. **Syöpä Myllypuron entisen kaatopaikan alueella aiemmin asuneilla – seuranta vuoteen 2009 saakka** (pdf 698 kt)
Pönkä, A.
12. **Yleisten uimarantojen hygieniä ja kuluttajaturvallisuus Helsingissä vuonna 2010** (pdf 959 kt)
Hakkarainen, T., Kivikoski, L.
13. **Tuoreen kalan hygieeninen laatu ja jäljitettävyyys pääkaupunkiseudulla vuonna 2010** (pdf 1 681 kt)
Espoon seudun ympäristöterveys, Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus, Vantaan ympäristökeskus ja Metropolilab
14. **Uppopaistorasvan laatu helsinkiläisissä leipomoissa ja ravintoloissa** (pdf 448 kt)
Lehto, T., Kuningas, I.

Tiedotteet 2010

Helsinkiläinen ja ilmastonmuutos -esite ja CO2-raportti rohkaisevat ilmastonmuutoksen torjuntaan
Keraamisten tarvikkeiden raskasmetallipitoisuudet raja-arvoja pienempiä
Lasten ulkoilualueiden ilmanlaatuun ja melutilanteeseen kiinnitettävä enemmän huomiota
Kyytöt laiduntavat Vanhankaupunginlahden lajistoa monimuotoisemmaksi
Helsingin ympäristölautakunta 12.1.

Helsingin kaupungin ympäristöpalkinto 2010 jaossa

Helsingfors stads miljöpris 2010 delas ut

Katupölyn puhdistuksessa tarvittaisiin tehokkaampaa kalustoa

Täytettyjen voileipien mikrobiologinen laatu hyvä

Ilmastoneuvontaa pääkaupunkiseudun asukkaille

Helsingin ympäristölautakunta 2.2.2010

Luonnonsuojelualueita laajennetaan Mustavuorella ja Porvarinlahdella

Pilaantunutta maaperää kunnostettiin 37 kohteessa

Katupölyn päästöt ja torjunta -seminaari Kuntatalolla 4.3.2010

Eläinten hyvinvointia valvottiin lähes 300 tarkastuksella

Helsingin ympäristölautakunta 23.2.

Viikin löytöeläintalossa hoidettiin lähes 1 500 eläintä

Ympäristölautakunta 9.3.

Meluilmoituksen ja ilmoituksen tilapäisestä myynnistä voi tehdä sähköisesti

Ulkona myytävän ruoan laadussa parannettavaa

Ympäristölautakunta 23.3.

Kiinteistönhoidossa voidaan tehdä paljon katupölyn vähentämiseksi

Helsingin kaupungin ympäristöpalkinnon saaja julkistetaan 9.4.2010

Lehtipuhaltimia ei saa käyttää hiekoitushiekan poistamiseen

Helsingin kaupungin ympäristöpalkinto 2010 risteilyvarustamo IHA-Lines Oy:lle

Helsingfors stads miljöpris 2010 till kryssningsrederiet IHA-Lines Ab

Kadunpinnan tehokas puhdistaminen parantaisi tietunnelien ilmanlaatua

Katupölyä vähennetään katupintoja kastelemalla

Risut ja puutarhajätteet kompostoitavaksi polttamisen sijaan

Ympäristölautakunta ottaa kantaa Sipoonkorven kansallispuiston rajaukseen

Aloitekisasta saatiin uusia ideoita ilmastonsuojeluun Helsingissä

Ympäristölautakunta 20.4.2010

Autojen, koneiden ja veneiden pesusta kaupunkialueella

Harakan luontokeskus avoinna yleisölle

Kompostointikurssi ympäristökeskuksessa 19.5. klo 18–20

Kaupunkimaiset hiljaiset alueet ovat tärkeitä helsinkiläisille

Kaupunkiluonto monimuotoiseksi

Helsingin ympäristölautakunta 25.5.

Helsingin lutikkakanta kasvamassa

Liikenteen vähäpäästöisyyttä edistetään kannustimilla ja ympäristövyöhykkeellä

Meren ihmeet ja kädentaidot harakan saarella helsinki-päivänä 12.6.2010

Merialueen levämäärät vähentyneet
Ennakkotietoa ympäristölautakunnasta 15.6.2010
Uimaveden laatu hyvä
Pilaantumattoman maaperän haitta-ainepitoisuuksia on tutkittu Helsingissä
Levämäärät ulko- ja sisäsaaristossa ovat yhä vähäisiä
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 15.6.2010
Leviä kohtalaisesti Helsingin merialueella
Uimarantaveden laatu edelleen hyvä
Tänä kesänä tarjolla vielä lähes 60 luontoretkeä!
Linnut sopeutuivat hyvin Vuosaaren sataman toiminnan aloittamiseen
Uimaveden laatu edelleen hyvä
Helsingin edustan merialueilla ei sinileväkukintoja juhannuksena
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 29.6.2010
Kolme pilottiyritystä läpäissyt Ekokompassi-ympäristöarvioinnin
Helsingin uimarantavesien laatu hyvä
Lämmin sää edistää levien kasvua
Uimaveden hygieeninen laatu hyvä, sinilevää havaittu Munkkiniemen uimarannalla
Helteinen sää lisäsi sinilevien määrää Helsingin merialueella
Kanikannan koko muuttuu nopeasti
Vesinäytteenottajien matkassa
Uimaveden hygieeninen laatu edelleen hyvä, sinilevähavainnot lisääntyneet
Levämäärät kohtalaisia Helsingin edustan merialueella
Sinilevähavainnot lisääntyneet uimarannoilla
Tuulinen sää ehkäisee sinilevien pintakukintoja saaristossa
Kiinnostaako live-roolipelaaminen?
Ilmanlaatu pääkaupunkiseudulla to 29.7. huono
Sinileviä paljon Helsingin edustan merialueella
Loppuviikolla uimavesissä vain pieniä määriä sinilevää
Venäjän maastopalojen vaikutus Helsingin ilmanlaatuun ohi
Helsingin kaupunki suosii vähäpäästöisiä ajoneuvoja
KUU-tapahtumassa uintia ja ulkoilua Töölönlahdella 24.8.
Sinilevää paikoitellen runsaasti Helsingin uimavesissä
Helsingin merialueen edustalla leviä keskimääräistä enemmän
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 10.8.2010
Vantaanjoen uimarantojen vedenlaadusta lisää tietoa iltapäivällä
Helsingin edustan merialueen tila 9.–13.8.2010: Levämäärät edelleen korkeita
Veden laatu Vantaanjoen uimarannoilla on hyvä. Vantaanjoen uimarantojen veden laatua tarkkailaan tehostetusti.
Vantaanjoen uimarantojen veden laatu edelleen hyvä
Helsingin kaupunki on aktiivinen Itämeren suojelija
Levät vähentyneet Helsingin edustan merialueella
Uimaveden laatu pysynyt hyvänä, sinilevät vähenemässä
Töölönlahden vesi on uimakelpoista
Helsingissä kymmeniä tulvariskikohteita
Ennakkotietoa ympäristölautakunnasta 31.8.2010
Vantaanjoen uimarantojen veden laatu on heikentynyt
Levät vähentyneet Helsingin edustan merialueella
Uimaveden laatu hyvä ja sinilevien määrät vähenemässä
Pikkukosken uimarannan veden laatu vielä heikentynyt
Levien määrä laskussa Helsingin edustan merialueella
Rakennustyömaiden pölyhaittoja voidaan vähentää tehokkaasti
Helsingin merialueilla ei esiintynyt laajoja sinileväkukintoja
Pikkukosken uimarannan veden laatu parantunut
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 31.8.2010
Ankara talvi, pedot ja ruovikoituminen verottivat Viikin linnustoa
Helsingin haasteina edelleen ilmanlaadun parantaminen ja ilmastonmuutos
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 14.9.2010
Vinkkejä kestävään elämäntapaan uudelta sivustolta
Helsingissä kierrätettiin enitsen vaatteita

Ilmastoinfo aloittaa vedonlyönnillä
Ilmastoinfo käyntiin 12. lokakuuta!
Helsinki-päivillä Moskovassa lujitettiin ympäristöyhteistyötä
Parkeringsförmåner för lågemissionsfordon i Helsingfors
Parking benefits for low-emission vehicles in Helsinki
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 5.10.2010
KUTSU: Ilmastoinfon avaus 12.10.2010 klo 12- Sanomatalossa
Silkkamarkkinoilla maistatus sallittua
Ilmastoinfo käynnistyi verkossa ja Narinkkatorilla
Jakomäen muinaisrantakivikkoa esitetään rauhoitettavaksi
Jauhelihan ja marinoidun lihan laadussa toivomisen varaa
Helsingin uimaveden laatu oli viime kesänä hyvä
Ympäristölautakunta 26.10.
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 9.11.2010
Öljyntorjuntavalmiuden kehittäminen osaksi Itämerihaastetta
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 30.11.2010
Tuoreen kalan laadussa parannettavaa
Helsingin ympäristölautakunnan päätökset 14.12.2010
Tiederatikassa tapaa Suomen parhaat sää- ja ilmastotieteilijät
Helsingin ympäristökeskuksen puhelinneuvonta-aika muuttuu vuodenvaihteessa

Kampanjat ja tapahtumat

Kampanjat ja tapahtumat, joihin osallistuttiin tai jotka järjestettiin

Katupölynpäästöt ja torjunta -seminaari
Autoton päivä
Tornien Taisto
Satamassa Tavataan
Kierrätystehdas
Venemessut
Earth Hour - 27.3.2010
Kuu-tapahtuma Töölönlahdella
Helsingin kaupungin ympäristöpalkinnon 2010 jakaminen

Vierailijat

Kaikkiaan 13 ulkomaalaisryhmää vieraili ympäristökeskuksessa.